



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 49 · 12. februar
Sesjonen 2019–2020

Møte onsdag den 12. februar 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 49):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Nordland, Kjell-Idar Juvik, tar nå sete.

Sak nr. 1 [10:00:15]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:00:38]: Et ordnet arbeidsliv er et gode for folk på jobb, og det er et konkurransefortrinn og egentlig selve kjernen i den norske modellen. Norske lønns- og arbeidsvilkår er under press i mange bransjer. Vi hører om innleie, lønnsdumping, lønnstveri og usikre kontrakter som utbredte fenomener i deler av økonomien. Det er en trussel mot folk på jobb, men det er også en trussel mot et arbeidsliv som er fundamentet i den norske modellen, grunnlaget for produktiviteten, økonomien og fellesskapet og nye jobber.

Et tema som har vært oppe i mange år, men som denne regjeringen har vist påfallende liten interesse for, er lønns- og arbeidsvilkårene til sjøfolk i norske farvann og på norsk sokkel. Mange fartøy som seiler på norske hav og på oppdrag langs Norges kyst, har i dag utenlandske sjøfolk på lønninger man ikke kan leve av i Norge. Vi hører om lønninger i noen tilfeller nede i 30–40 kr i timen, også på skip som jobber mellom norske havner. En av konsekvensene av det er at andelen norske sjøfolk, nordmenn som jobber på fartøyene, går ned – i fraktfarten er den gått ned fra 60–70 pst. til rundt 20 pst. på 15 år.

Så er spørsmålet: Kan vi gjøre noe med det? Regjeringen har flere ganger sagt at det kan vi ikke. Nå har to uavhengige utredninger – én av dem er bestilt av regjeringen – vist at det er mulig å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel. I går fikk vi også et konkret lovforslag, utarbeidet av Nordisk institutt for sjørett, om hvordan det kan gjøres. Vi har handlingsrom, vi har fakta. Arbeiderpartiet har

sammen med SV og Senterpartiet fremmet et forslag om å nedsette et partssammensatt utvalg som skal komme fram til konkrete løsninger og lovforslag på dette området. Vil statsministeren sørge for å sette ned et slikt utvalg for å sikre rettferdighet for sjøfolkene som jobber hos oss og for oss?

Statsminister Erna Solberg [10:02:44]: Det er riktig at regjeringen har nedsatt et utvalg og fikk laget en utredning knyttet til spørsmålene om lønns- og arbeidsvilkårene om bord på utenlandske skip i norsk farvann og på norsk sokkel. Det er en utredning som er gjort av Wikborg Rein og Oslo Economics, som ble overlevert i fjor, og som har vært ute på høring, og hvor det da også er synspunkter fra høringsinstansene, f.eks. på spørsmålet om EØS-adgangen er så vid som den er ansett å være i denne utredningen. Men det er altså en sak vi fortsetter å arbeide med. Blant de tingene vi gjør, er å ha tett dialog med partene i næringen. Vi har fått grundige innspill fra begge sider, og jeg vet at også næringsministeren skal ha et møte med partene nettopp denne saken 17. februar, altså rett rundt hjørnet. Til høsten kommer regjeringen til å legge frem en stortingsmelding om maritim politikk som også kommer til å omhandle temaene lønns- og arbeidsvilkår på skip i norske havområder.

Det er jo slik at denne saken byr på ganske mange og ulike avveininger, juridiske og næringspolitiske. Det krever også grundige vurderinger fremover. Vi har altså ikke tatt stilling til dette spørsmålet, men vi er i nær kontakt med partene og vil komme tilbake igjen til Stortinget i den varslede stortingsmeldingen.

Jonas Gahr Støre (A) [10:04:01]: Jeg synes dette er et uttrykk for utrolig sendrektighet. Det var et tema som var oppe i 2014–2015, norsk ungdom langs kysten som ser sjøen som sin mulige arbeidsplass, norske sjøfolk som ryggrad i vår maritime næring. Nå ser vi i en veldig viktig del som ikke handler om internasjonal skipsfart, men i skipsfart mellom norske havner, arbeid i Norge, kommer det utlendinger inn på 30–40 kr per time. Det er en uthuling av en veldig viktig del av vårt arbeidsliv, og regjeringen utreder og skal ha møter og vurderer. Ett av argumentene var at det ikke går å gjøre noe med det etter EØS. Andre land utenfor EØS, som ligner på Norge, f.eks. Canada, har innført slike krav. Nå viser rapporter, to avhengige, en bestilt av regjeringen, at det er mulig innenfor EØS å gjøre dette – sikre at nordmenn kan jobbe i denne næringen videre. Og statsministeren driver fortsatt med avveining. Hva har hun gjort i disse årene hvor dette fallet i andelen nordmenn som jobber i denne næringen, har skjedd, og har hun egentlig ambisjon om å innføre norske lønns- og arbeidsvilkår? Er det målet hennes? Kan hun svare ja eller nei på det?

Statsminister Erna Solberg [10:05:07]: Jeg går ut fra at representanten Gahr Støre som tidligere utenriksminister er klar over at Canada ikke er en del av EØS-avtalen. De har altså ikke forpliktet seg til de fire frihetene – ei heller har de en frihandelsavtale med EU, som betyr at den reguleringen som vi er underlagt og må tilpasse oss, ikke nødvendigvis gjelder for dem. Så selv om andre land har andre regler, har de også mindre muligheter for aktiv deltagelse. Jeg har nettopp gått igjennom hva vi har gjort. Vi har fått utredet dette spørsmålet. Det har vært på høring. Det er kommet inn betydelige høringsuttalelser knyttet til dette med spørsmål også om det er mulig å gjennomføre like mye på området. Jeg må innrømme at hvis det er sånn at vi setter ned for mange utvalg og utreder for mye og gjør for lite, så var jo representantens hovedspørsmål et spørsmål om å nedsette et nytt utvalg.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:06:01]: Det er for å utforme de reglene som skal til for at det skal gjelde forhold i denne delen av norsk arbeidsliv som ellers. Jeg vet faktisk – ikke bare fra min tid som utenriksminister, men fra min tid som elev – at Canada ikke er en del av EU. Men Canada er et land som har sikret at dette gjelder og fungerer i Canada. Og nå har utredningene som statsministeren har bedt om, vist at det er en mulighet innenfor EØS. Skal vi bruke dette handlingsrommet, eller skal vi la det ligge? Skal vi være passive overfor det?

La meg utvide spørsmålet. Hva er budskapet statsministeren har til disse unge menneskene som sitter og vurderer: Er skipsfarten, som er i vekst fordi havet er i vekst, en næring vi skal satse på? Kan det være norske lønns- og arbeidsvilkår der, slik det er på land? Eller må vi regne med at dette er et område hvor vi nå skal åpne opp for uverdige tilstander – fartøy som går inn og ut med ansatte til 30 kr i timen?

Jeg spør igjen: Er det statsministerens ambisjon, hvis hun får det til gjennom å lytte til høringene, at det skal være norske lønns- og arbeidsvilkår i denne delen av arbeidslivet?

Statsminister Erna Solberg [10:07:03]: Regjeringen har ikke fattet en beslutning knyttet til disse spørsmålene, for vi har altså en gjennomgang av høringsuttalelsene nå. Vi skal ha møte med partene, og vi skal få sett grundig på dette.

Min oppfordringer er at ja, norsk ungdom bør søke seg mot maritime næringer. I dag er det faktisk en mangel på norsk ungdom som søker seg til maritime næringer, en mangel på folk i den næringen. Det er altså jobbmuligheter i den. Når det gjelder hvorvidt vi skal innføre

disse reglene, må vi ha et avklart juridisk grunnlag som vi stoler på at vil holde seg. Det er punkt én. Punkt to er at vi må være sikre på at det ikke betyr at konkurransekraften vår blir betydelig dårligere og derfor svekker aktiviteten.

Mitt ønske er at alle nordmenn skal ha en mulighet til å få gode arbeids- og lønnsvilkår i de jobbene de har, og så har vi internasjonale rammeverk vi må forholde oss til. Det har regjeringen altså under arbeid. Vi kommer tilbake til konklusjonene på det arbeidet når vi er ferdig med gjennomgangen.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:08:03]: Jeg mener dette egentlig er et veldig oppsiktsvekkende svar, men det er avklarende. Statsministeren klarer ikke å si at det er en ambisjon om at norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde i denne sektoren i vekst. Statsministeren leder et internasjonalt havpanel, og det berømmer jeg henne for. Vi er begge opptatt av havnæringene – havvind, ny oppdrett, transport, maritim virksomhet, fangst og lagring av CO₂ – det er store muligheter.

Hun ønsker at norsk ungdom skal se mot jobber i dette området. Det oppfordrer hun dem til. Men jeg berbeider ikke en 18-åring som sier at hun eller han ikke vil legge framtiden sin et sted med en timelønn på 30–40 kr. Den ungdommen bør møte en regjering som sier at vi kan utvikle de mulighetene innenfor det handlingsrommet. Blir det for dyrt? Det sa de også da oljenæringen kom til Vestlandet på 1970-tallet: Det blir for dyrt med helse, miljø og sikkerhet. Norsk fagbevegelse jobbet fram reglene som gjorde at vi har en høyproduktiv, lønnsom sektor. Det er klart det er mulig å utvikle en lønnsom sektor også på dette området. Det er ingen grunn til at vi skal lage en sosial dumpingsektor av den farten som går langs land.

Denne konklusjonen må ende med at Norge forsøker dette, og at vi legger fram et forslag som viser hvordan det kan gjøres.

Statsminister Erna Solberg [10:09:10]: Det er ingen tvil om at vi har et ønske om at det skal være mest mulig norske båter. Det er også en av grunnene til at vi nå har forbedret refusjonsordningen, og at supplybåtene er inne i disse områdene for å sikre at vi faktisk har konkurransedyktige vilkår for næringen, også for norske arbeidsplasser.

Jeg skjønner at det er nesten – hva var det representanten Gahr Støre sa det var – oppsiktsvekkende at vi fortsatt faktisk jobber med å være sikre på at handlingsrommet vårt er der, og at vi ikke utsetter norske næ-

ringsdrivende for å kunne oppleve at de får en EØS-dom mot seg. Den jobben må vi faktisk gjøre.

Jeg har også sagt at Stortinget vil få en mulighet til å diskutere dette bredt når vi kommer tilbake med stortingsmeldingen om maritime næringer, hvor vi allerede har annonsert at arbeidsvilkårene på de maritime fartøyene på sokkelen kommer til å være blant temaene som vil bli diskutert i stortingsmeldingen når vi er ferdig med beslutningene.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:10:17]: Disse rapportene har vist at handlingsrommet er der, så nå må det være handling som kommer for å fylle rommet, for å si det på den måten, og det håper jeg følger med.

Det er flere ting langs kysten som jeg vil ta opp her. Spørsmålet om innleie: Det er en ordning som er ment for å ta unna topper. Det er de for langs kysten og på verftene, men nå ser vi ofte at innleie blir en del av den normale, ordinære driften. Regjeringen strittet imot innstramninger på innleie. Statsministeren mente det var et av hennes største nederlag at vi fikk strammet inn på innleie. Det som skjer nå, er at det er svak oppfølging av de reglene. Arbeidstilsynets forebyggende arbeid og tilsyn mot sosial dumping rammes av kuttpolitikken. Fra flere bransjer langs kysten, f.eks. fra Stord, hører vi at det er langt flere innleide enn fast ansatte i en tid da Norge trenger flere fagarbeidere, flere unge som velger yrkesfag innenfor de spennende fagene som kysten tilbyr.

Hvorfor vil ikke regjeringen være med på å rydde opp i arbeidslivet og sikre at arbeidsfolk får trygghet, at fagarbeidere får jobber, at lærlingene får en framtid, og at unge mennesker kan legge til grunn at norske lønns- og arbeidsvilkår gjelder?

Statsminister Erna Solberg [10:11:25]: Representanten Gahr Støres betegnelse på hva jeg har sagt og gjort, er litt skjev. Det regjeringen gjorde, var å foreslå at vi skulle ha begrensninger på innleie der det var dokumentert i markedet at det var en utfordring – bygg, anlegg, Oslo og Akershus. Så vedtok Stortinget et bredt innleieforbud uten at man hadde dokumentert at det var et større problem mange andre steder. Samtidig er det en utfordring, for veldig mange deler av vårt næringsliv har i alle år hatt stor grad av innleie for å ta topper, ikke minst verftsindustrien.

Jeg kjenner Stord godt. Jeg har vært der mange ganger. Hver gang det har vært en boom og en topp, har det vært masse innleide på Stord fordi man ikke hadde kunnet ha bærekraft ved det verftet over lang, lang tid om man skulle oppbemannet med faste stillinger for å ta de toppene. Derfor har vi selskaper som har selskaper ute,

som i Romania, som tar med seg noen av sine arbeidstakere fra Romania til Norge for å ta disse toppene – fordi man har klart å skape konkurransedyktighet. Vi er opptatt av at vi faktisk har disse jobbene til slutt i Norge, og da må vi sørge for at det er konkurransedyktighet for disse næringene.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgings-spørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:12:46]: Det å ha ordnede forhold på havet og det vi skal leve av fra havet, er avgjørende om vi skal få vekst. Vi liker å omtale Norge som verdens fremste sjømatnasjon – og det skal vi også være. Akkurat nå er det gulltid på havet. Skreien er på plass, og det er stort behov for ekstra arbeidskraft. I november avdekket a-krimssenteret i Nordland groteske forhold i norsk fiskeindustri: svart arbeid, trusler, ulovlige boforhold, indikasjon på menneskehandel – i Norge i 2019. Det er uverdigg. Det er også sånn at velferden og levestandarden i Øst-Europa går opp. Vi er avhengig av arbeidskraft derfra, men: Hvorfor skal noen komme til Norge og jobbe for å skape verdier for oss dersom dette er det de blir møtt med? Arbeiderpartiet har foreslått en tiltakspakke. Det har regjeringen avvist at vi trenger. Mitt spørsmål er: Hva er regjeringens strakstiltak for å rydde opp i disse forholdene?

Statsminister Erna Solberg [10:13:52]: Jeg er glad for at denne representanten fra Arbeiderpartiet sier at vi er avhengig av innleie fra andre land for å kunne f.eks. ta topper under fisket, for det er det som ligger under når man sier at man er avhengig av denne arbeidskraften.

Det som skal skje, er at alt dette skal være ryddig. Det som er bra, er at arbeidslivskriminalitetssentrene, der seks av syv er blitt opprettet under denne regjeringen, fungerer sånn at man kan slå ned på denne typen utnyttelse. Derfor er vi opptatt av å gjøre et arbeid som både politimessig og fra det økonomiske tilsynet er godt, og som bidrar til at vi kan avdekke dette. Og vi har vært særlig opptatt av å jobbe med å sørge for at vi følger opp disse sakene, også utover landets grenser. Derfor har vi inngått avtaler med arbeidstilsyn og arbeidsmarkedsmyndigheter i mange andre land. Derfor har vi tatt initiativ overfor EU-kommisjonen om at i utviklingen av hele arbeidet for å forhindre arbeidslivskriminalitet er det praktisk samarbeid mellom landene som må være viktig, for vi må også inn i opprinnelsesområdene. Derfor har vi styrket arbeidslivskriminalitetssentrene økonomisk, for å sørge for mer tilsyn.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgings-spørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:14:59]: Det er uansett ikke godt nok, og målet må være å begrense innleie. At vi er avhengig av det fordi vi har variasjoner, spesielt når det gjelder en ressurs som fisk, er sånn det er. Men målet er å skape flere helårige arbeidsplasser, helårig industri, så man blir mindre avhengig av innleie. Et av tiltakene Arbeiderpartiet har foreslått, er bl.a. å begrense innleie. Da må man følge på med annen politikk, og dessverre har denne regjeringen kommet med motsatt politikk, som til og med NHO, Sjømat Norge, sier vil øke behovet for innleie. Det er beklagelig. I tillegg er det sånn at når vi har disse forholdene – 40 kr timen, skyhøy husleie – overbyr man også på råstoffet. Det gjør man fordi man også kan underbetale ansatte. Det er konkurransevridende. Det bidrar ikke til mer industri. Men statsministeren virker rimelig fornøyd med det man gjør, så spørsmålet mitt er: Har vi nok ressurser og tiltak, har vi nok straff, er den høy nok i dag slik det er i dag?

Statsminister Erna Solberg [10:16:05]: De tilbakemeldingene vi nå får, er at risikoen for å bli tatt oppleves som betydelig høyere, og man mener det betyr at utbredelsen av arbeidslivskriminalitet går ned i stedet for å øke. Det er de rapportene som kommer tilbake, fordi vi har et større og mer kraftfullt tilsyn. Nettopp det at vi gjennomfører tilsynet samlet – at vi følger opp både den økonomiske og den arbeidsmiljømessige siden – gjør at man også kan ta tak i ganske store saker, men det er også krevende. Det er godt mulig vi trenger mer ressurser hvert enkelt år fremover, for det har vi også gjort i årene bak oss. Vi har styrket tilsynsmyndighetene hvert eneste år med mer penger, nettopp for å kunne slå ned på arbeidslivskriminalitet. Men når det i rapportene nå sies at risikoen for å bli tatt oppleves som større, og at arbeidslivskriminaliteten derfor går ned – eller i alle fall flater ut – og samtidig at holdningen til det å kjøpe svart arbeid i Norge har falt betydelig de senere årene, ja så bør vi være glad for at det skjer noe bra. Det er altså syv arbeidslivskriminalitetssentre, det er en stor satsing, og det ser ut til at aktiviteten flater ut ifølge de rapportene som kommer nå.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:17:29]: Det at ein har norske sjøfolk, er eit grunnlag for at ein har ei maritim næring i Noreg. Eg trur dei aller fleste er einige om at på fastlandet i Noreg gjeld den norske modellen, og der gjeld norske løns- og arbeidsvilkår. Det er vel heller ikkje særleg kontroversielt å meina at norske farvatn og norsk sokkel er ein del av Noreg.

Skal me ha norske sjøfolk, treng me norske løns- og arbeidsvilkår. Og litt uavhengig av det som har vore sagt

om handlingsrom, hadde det vore nyttig å få ei prinsipiell avklaring frå regjeringa, og det gjeld: Meiner ein at den norske modellen og kravet om norske løns- og arbeidsvilkår skal gjelda for heile Noreg, altså òg inkludert norsk farvatn og norsk sokkel?

Statsminister Erna Solberg [10:18:24]: Vi mener at det er viktig å tilby gode arbeidsforhold til alle, og vi mener at vi skal kreve norske arbeids- og lønnsforhold. Men vi må også ta med oss de internasjonale reglene som er rundt.

Så må vi huske at vi har en maritim sektor i Norge hvor hovedtyngden av vår maritime næring ikke er i norske farvann, den er utenfor norske områder. Det betyr at hovedtyngden av det vi har av en veldig lønnsom næring, har aktivitet på båter som aldri går innom Norge. Da er det viktig at vi som et land som er veldig avhengig av å få veldig mange av våre høykompetansearbeidsplasser knyttet til den maritime sektoren, sørger for at vi har felles internasjonale spilleregler, og at vi følger de reglene. Norge har store interesser i form av at vi har løftet kravene til lønns- og arbeidsvilkår generelt, til miljø og klima generelt, på global side, nettopp fordi så mye av hele det store og sterke maritime clusteret vi har i Norge, ikke er rettet mot norske forhold, men faktisk rettet mot at vi er en stor transportør for hele verden.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:19:47]: I forrige uke meldte regjeringen inn forsterket klimamål under Parisavtalen, og det helt uten å ane konsekvensene av hva dette koster. Jeg tror neppe Fremskrittspartiet ville vært med på det, men det får man jo aldri vite.

Så har jeg sett at regjeringen har prøvd å bagatellisere dette gjennom å si at jo, men her må man skille mellom mål og virkemidler. Men det må bety enten at man ikke kan ta dette målet seriøst, eller at man er villig fra regjeringens side til å ta alle virkemidler i bruk selv om de ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Og på spørsmålet om hvorfor man ikke har utredet og kvalitetssikret, svarte statssekretær Fischer: Fordi vi ikke har noe valg. For meg høres det ut som et nytt prinsipp, fordi jeg trodde at også klimatiltak både skal utredes og prioriteres.

Derfor blir mine spørsmål til statsministeren: Vet statsministeren hva disse forsterkede forpliktelsene kommer til å koste? Vet statsministeren hvor mye disse forsterkede forpliktelsene kommer til å redusere utslippene med både hjemme og ute? Og vet hun i hvilket omfang slike tiltak kan påvirke norske arbeidsplasser på en negativ måte?

Statsminister Erna Solberg [10:21:07]: Den innmeldingen vi hadde, følger den linjen vi har hatt på å melde inn tiltak basert på at vi har hatt ambisjoner, og så lager vi også en god liste over tiltak etter det. Det er ikke noe nytt i at vi har foreslått ambisjoner fra Norges myndigheter inn til FN eller til de store forhandlingene uten at vi selv har hatt detaljbiten utredet på hvilke tiltak som gjelder.

Men denne gangen har vi lagt frem Klimakur samtidig, som dreier seg om hvordan vi skal kutte 50 pst. i ikke-kvotepiktig sektor, med veldig mange vanskelige og krevende kutt. Noe av den oppfølgingen vi gjør av Klimakur nå, er også å se på nettopp: Vil Klimakur kunne medføre lekkasjer? Vil det medføre at vi ikke får full effekt av de globale løsningene, må vi da ha andre tiltak.

Det vi har meldt inn, er at vi skal ha minst 50 pst., opp til 55 pst., og så har vi gjort det betinget av at EU går opp til samme nivå for at vi skal gjøre det innenfor EU, og bruke fleksible mekanismer på det som måtte være avstanden mellom Norges mål, og det som er EUs vedtatte mål. Nå tyder alt på at EU kommer til å ende omtrent på det nivået som vi har meldt inn, men det var viktig at noen land gikk foran i å melde inn mål i denne runden.

I så måte kommer dette helt ut av det regjeringen fra Høyre og Fremskrittspartiet gjorde da vi fremmet overfor Stortinget felles gjennomføring av klimatiltakene våre med EU, med de rammebetingelser som ligger i det. Og det var et naturlig neste steg, som også har vært en del av det regjeringen utgått av Høyre og Fremskrittspartiet gjorde på Paris-møtet, å slåss frem denne femårs fornyelse av tiltakene for å nå de målene som var.

Så jeg mener at det er fullt i tråd med både det vi har forhandlet og gjort i regjering i løpet av disse seks årene, at vi ender med det målet vi har nå. Og så er det sånn at kostnadene ved ikke å ta klimatiltak for lengst er beregnet til å være større enn kostnadene med klimatiltak.

Siv Jensen (FrP) [10:23:20]: En av forskjellene var at da Fremskrittspartiet satt i regjering, var vi også villige til å bruke fleksibiliteten i kvotesystemet, som regjeringen nå har sagt at de skal bruke i minst mulig grad. Hvis man ser på Klimakur, er det mange av tiltakene der som er direkte samfunnsøkonomisk ulønnsomme – det sier man jo i rapporten.

Jeg synes svaret er ganske oppsiktsvekkende, for statsministeren vet altså ikke hvor stor denne regningen er, og et gjennomgående prinsipp har vært å konsekvensutrede politikken. Da har man, i hvert fall i denne sammenheng, hatt veldig stor glede av utredningsinstruksen. Så mitt spørsmål er: Er det nå sånn at statsministeren er villig til å påføre skattebetalerne og næringslivet en ukjent milliardregning? Eller er dette egentlig

bare symbolpolitikk for å kunne være det første vestlige landet som melder inn forsterkede mål, uten at man er villig til å si hvilken prislapp det har, og hvilke konsekvenser det har for skattebetalere og næringsliv?

Statsminister Erna Solberg [10:24:18]: Det er helt riktig at regjeringen legger til grunn det vi ble enige om på Granavolden. Det er at vi har en kvote knyttet til ETS, EUs kvotesystem, som, hvis vi ikke når målene til 2030, kan brukes. Ambisjonen og det vi skal planlegge for, er at vi klarer kuttene våre uten å bruke den kvoten, men vi har den sikkerheten, og det er en del av den avtalen vi allerede har på plass.

Det andre som også ligger fra Granavolden, er fleksibiliteten som kan være mulig hvis vi ikke klarer å nå målene våre, å gå i samarbeid med andre land om å sørge for å finansiere utslippskutt i andre land, altså innenfor EU-området, som overoppfyller deres mekanismer. Alle de tingene som vi var enige om da vi satt sammen i regjering, ligger fortsatt under der, men det ligger som «last resort», for det vi skal gjøre først, er å gjennomføre det vi kan gjøre her. Så er det slik at hvert enkelt klimatiltak kommer til å bli utredet etter utredningsinstruksen, og vi kommer til å se på at det skal ha totalvirkning, ikke bare nasjonal virkning, på de tiltakene vi gjennomfører.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Siv Jensen

Siv Jensen (FrP) [10:25:24]: Statssekretær Fischer sier rett ut at det har ikke vært nødvendig for regjeringen å utrede eller kvalitetssikre dette, fordi dette åpenbart er et tiltak som er hevet over alle andre, altså man har ikke noe valg: Mener statsministeren at det er riktig at man ikke skal utrede eller prioritere klimatiltak på lik linje med alt annet – nye bygg, veiprosjekter og alt annet som koster penger i et statsbudsjett? Er dette så mye viktigere at man er villig til å gjøre hva som helst for å få realisert det, og dermed også se bort fra helt ordinære mekanismer hvor man kvalitetssikrer og konsekvensutreder hvilken prislapp de ulike tiltakene har, og hvilke konsekvenser det har for både næringsliv og skattebetalere?

Jeg opplever ikke at statsministeren svarer på dette spørsmålet i det hele tatt. Jeg vil veldig gjerne høre om statsministeren mener at dette er symbolpolitikk, eller om hun er villig til å påføre skattebetalerne og næringslivet en uant milliardregning.

Statsminister Erna Solberg [10:26:25]: Hvert enkelt tiltak som vi skal gjennomføre, kommer til å være utredet etter utredningsinstruksen. Det kommer til å være vurdert pro og contra hvordan disse kommer til å virke, og så er vår jobb å finne en sum av slike tiltak som bi-

drar til at vi faktisk når målsettingene vi har fastsatt. Vi vet at med de tiltakene vi hadde inne før årets statsbudsjett, vil reduksjonen i utslipp i Norge bli ca. 13 pst. Det betyr at vi har en jobb å gjøre for ytterligere å forsterke dette, men vi vet også at det er mye teknologi som er i startfasen.

Så er det også en regning på ikke å gjøre noe, og den regningen ser vi de siste dagene. Hvis vi fortsetter å få mer vilt vær – mer regn, flere ras og flere utfordringer knyttet til det – vil alle regnestykker tyde på at kostnadene ved klimatilpasning til et høyere gradsnivå fremover vil være større enn kostnadene ved de tiltakene vi nå gjør for å få en verden som ikke har høyere oppvarming enn 1,5 grader. Da må vi ta et initiativ hvor vi har vår egen innsats også, for å få ned utslippene fra Norge, for å gå foran andre land.

Presidenten: Ole André Myhrvold – til oppfølgings-spørsmål.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:27:55]: Ambisjoner er vel og bra, men vi må ikke, i konkurransen om hvem som har de mest ambisiøse målene, glemme at det er tiltakene som faktisk gir utslippskutt. Så langt har denne regjeringen levert mer på ambisjoner enn tiltak, og jeg minner igjen om at vi kunne, hvis regjeringen ville, fått et CO₂-fond for næringstransport som hadde gitt store utslippskutt, slik næringslivet har etterspurt. Men regjeringen nektet, så jeg vil stille statsministeren et annet spørsmål.

I sommer inngikk regjeringen en avtale med landbruket – som eneste næring så langt – om forpliktende utslippskutt fram mot 2030. Samtidig har ikke regjeringen stilt opp verken med tiltak eller penger for at avtalen skal kunne oppfylles. Hvilke tiltak er det regjeringen tenker å foreslå for utslippskutt i landbruket? Kan statsministeren her og nå bekrefte at regjeringen tar avstand fra Klimakur-forslaget om å redusere det aktive jordbruksarealet i Norge med 1 million dekar dyrket mark og tanken om 5 000 færre bønder?

Statsminister Erna Solberg [10:28:58]: For det første har vi et fond for å bidra til at varebiler og andre som er inne på markedet, får subsidier og får flyttet det. Vi jobber masse. Vi har et stort fond i Norge. Det heter Enova. Regjeringen har sørget for å doble nivået Enova har å disponere, hvert eneste år, til å gå målrettet inn på de ulike områdene for å skape ny teknologi. Innenfor det har vi også ett knyttet til næringstransport, så det er ikke sånn at fordi man ikke har det CO₂-fondet Arbeiderpartiet har foreslått, har vi ikke et fond. Vi har tiltak, vi har masse, og vi har bidratt med mye mer. Faktisk er det nå mer penger i Enova fordi vi gjorde det Arbeiderpartiet ikke ville være med på da vi forhandlet om

klimaforliket, nemlig å sørge for et Enova som var stort nok til at de faktisk kunne ta den rollen de tar i dag.

Når det gjelder spørsmålet om å si ja eller nei til alle forslag i Klimakur, har jeg tenkt å ha én linje fremover: å ikke svare ja eller nei til hvert forslag i Klimakur. Nå er det på høring. Det er til utredning. Vi må se på andre alternativer. Jordbruksavtalen følges opp hvert eneste år i forhandlingene. Men det er viktig når det gjelder 5 mrd. kr-kuttene, at det er ikke regjeringen som skal finne dem. Det er bøndene som har forpliktet seg, og landbruksorganisasjonene som har forpliktet seg, til å levere 5 mrd. kr i kutt, fordi det er det de har fått istedenfor skatt på CO₂-utslipp.

Presidenten: Une Bastholm – til oppfølgings-spørsmål.

Une Bastholm (MDG) [10:30:29]: Statsministeren gjentar i spørretimen noe som også står i Granavolden-plattformen: at regjeringen skal kutte så mye klimagassutslipp som mulig. Et viktig virkemiddel for regjeringen, står det i Granavolden-plattformen, er forurenser-betaler-prinsippet. CO₂-prising har man en opptrappingsplan for. Den skal økes årlig. Samtidig viser Granavolden-plattformen at når det gjelder bensinprisene, ser de fredet ut. Det vil si at for den sektoren på land som er aller viktigst å få til utslippskutt på – vei-transporten – har man fredet prisen mot forurenser-betaler-prinsippet. Spørsmålet mitt er om statsministeren, nå etter at Fremskrittspartiet har gått ut av regjering og hun skal levere et forslag til statsbudsjett til Stortinget som deretter skal forhandles fram med Fremskrittspartiet også, fortsatt mener at bensinprisen er fredet ut stortingsperioden.

Statsminister Erna Solberg [10:31:31]: Det området som nå leverer mest reduksjoner i utslipp i Norge, er nettopp privatbilismen. Det gjør det fordi vi har andre kraftfulle virkemidler for å bruke teknologisporet istedenfor å straffe alle folks private lommebok knyttet til dette. Vi gir altså store stimulanser for å flytte aktiviteten fra fossildrevet energi til elektrisk. Det andre tiltaket vi gjør, er at vi har store innblandinger av biodiesel, eller et omsetningspåbud knyttet til biodiesel, som bidrar til at man også skifter den delen av teknologien på tyngre kjøretøy og de som fortsatt kjører med diesel. Det viser seg som gode og effektive tiltak. Så må vi passe på at de tiltakene vi gjennomfører, også balanseres mot opplevelsen folk har av at om du bor i Distrikts-Norge og er avhengig av bilen, er det du som skal ta regningen for klimatiltakene og samtidig finansiere store kollektivsatsinger i resten av landet. Det tror jeg vi må ta på alvor at også er viktig i denne sammenhengen.

Presidenten: Jon Georg Dale – til neste oppfølgings-spørsmål.

Jon Georg Dale (FrP) [10:32:43]: Det er nokre endringar som uomtvisteleg har skjedd etter at Framstegspartiet gjekk ut av regjeringa. Det eine er at regjeringa har valt å forsterke klimaforpliktingane til Noreg, og det andre er at ein har gjort det utan å kjenne konsekvensane av det. Det har statsministeren bekrefta gjennom svara sine til representanten Siv Jensen. Det er det som er nytt, for tidlegare har ein vilja kjenne konsekvensane av dei grepa ein tek. Det gjer vi ikkje no. Vi veit ikkje kva det kostar, vi veit ikkje kva det betyr for dei globale utsleppa, og vi veit ikkje kva det betyr for norske arbeidsplassar. Det er nytt at statsministeren går frå å vite til å synse om så store konsekvensar og med så mykje pengar på spel.

Vi er opptekne av ein effektiv klimapolitikk – problemet er at vi ikkje veit det no. Kva gjer at statsministeren og regjeringa konkluderer – med tiltak og forpliktingar etter at Klimakur kom – sju dagar etter at ikkje-utgreidde forslag vart lagde på bordet?

Statsminister Erna Solberg [10:33:48]: Det er ingen overraskelse, tror jeg, for Fremskrittspartiets tidligere medlemmer av regjeringen at 9. februar var det tidspunktet da man skulle sende inn forsterkede klimatiltak. Spørsmålet var om man skulle legge seg i ryggen på EU, eller om man skulle si at vi fastsetter det vi mener er riktig for å nå 1,5-gradersmålet – vårt bidrag til det – og at vi, basert på det, skal bruke de mekanismene som den tidligere regjeringen, hvor Fremskrittspartiet var med, fremforhandlet, nemlig avtalen med EU. Det prinsippet vi la til grunn, og som har ligget i de regjeringsdokumenter som ble fremforhandlet på både Jeløya og Granavolden, er at vi gjennomfører vår klimapolitikk sammen med EU. EU kommer til å forsterke sitt mål.

Så er det spørsmål om fordelingen – om det blir i ETS-sektoren, altså i kvotehandelen, man kommer til å forsterke målene og sette i verk andre tiltak, eller om det kommer til å skje i ikke-kvotepliktig sektor. Det vet vi ikke ennå. Derfor er vår forsterkede innsats betinget også av hva EU kommer til å gjøre.

Presidenten: Jon Georg Dale – til oppfølgings-spørsmål.

Jon Georg Dale (FrP) [10:35:02]: Men årsaka til at Framstegspartiet var med på å slutte seg til ei felles gjennomføring med EU på dette, var at vi skulle bruke den kvotefleksibiliteten som er der, og som gjer at vi kan gjennomføre klimatiltaka der dei er mest effektive. No varslar regjeringa både at ein skjerpar forpliktinga si, og at ein skal bruke den berre viss det er strengt nød-

vendig. Det er utfordringa, for ein fekk Klimakur mindre enn ei veke før forslaget frå regjeringa om forsterka mål kom, ein ser at det er ein drøss av forslag med veldig høg tiltakskost, det er ikkje gjort nytteberekningar av kva samfunnet får igjen av ulike investeringar, og det er ikkje gjort vurderingar av om det hadde vore meir effektivt å kutte utsleppa ute. Basert på det faktagrunnlaget vel regjeringa å forsterke klimamåla sine. Det er då det enkle spørsmålet står att:

Kan statsministeren nemne eitt anna tilfelle der det har vore slik saksbehandling i regjeringa – ei veker saksbehandling utan å vite konsekvensane?

Statsminister Erna Solberg [10:36:04]: Spørsmålet om hva vi skal melde inn av mål, har vært saksbehandlet mye lenger enn spørsmålene om Klimakur, som handler om gjennomføringen i ikke-kvotepliktig sektor, som altså er en del av det hele. Prinsippet som ligger til grunn, er samhandling med EU. Det betyr at hele den store sektoren hvor vi ikke har kontroll på virkemidlene, nemlig hvordan kvotehandelen kommer til å være, kommer til å være en del av disse endringene og de rammebetingelsene som EU i sitt arbeid kommer til å sette. Da har vi sagt at vårt forsterkede mål er betinget av at EU også går opp – hvis ikke må vi bruke internasjonale kvoter og den slags fleksible mekanismer for å få det til. Hvis EU og Norge ikke har samme nivå på målsettingene, blir belastningen ved å gjøre det for stor for norsk næringsliv og norsk samfunnsliv. Da vil det være betinget av at vi bruker fleksibilitet, og av at det finnes fleksible virkemidler også i Parisavtalen.

Når det gjelder de andre elementene om fleksibilitet – spørsmålet om strengt nødvendig – utgår det fra Granavolden-plattformen, som ble fremforhandlet av fire partier. Da sa Fremskrittspartiet ja til bare å bruke de fleksible mekanismene hvis det var strengt nødvendig. Det står i Granavolden-plattformen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:37:35]: Etter regjeringendringene i januar valgte regjeringen å utnevne en egen distrikts- og digitaliseringsminister. Spørsmålet er hva den statsråden egentlig skal ha ansvaret for. Av de midlene som regjeringen sier de har satt av til såkalte brede distriktpolitiske tiltak, har distriktsministeren bare ansvaret for 3 pst., og mesteparten av disse tre prosentene går direkte til fylkene og blir forvaltet der. Distriktsministeren er med andre ord en statsråd nesten uten portefølje. En må spørre seg om det er mest for egen PR og kommunikasjon regjeringen har oppnevnt en slik statsråd. For oss i Stortinget blir i alle fall dette litt uryddig. Det er vanskelig å føre meningsfylte diskusjoner med en distriktsminister som verken har makt eller

penger. Kommunalminister Astrup har mye mer å si for distriktene enn distriktsministeren. Det samme gjelder justisministeren, helseministeren og finansministeren. Det er de som er de egentlige distriktsministrene i regjeringen – sjøl om de sjølsagt altfor ofte driver med sentralisering, altså det motsatte av en god distriktpolitikk. Det regjeringen risikerer med denne bortorganiseringen av distriktsansvar, er faktisk å marginalisere distriktpolitikken. Det synes som om distriktsministeren mer enn noe annet er tiltenkt en rolle som en slags lynavleder for en regjering som sliter med troverdigheten i distriktene.

Regjeringen har hatt noen eksempler på at de har utnevnt statsråder uten portefølje. Vi tenkte jo da de omdannet regjeringen og fjernet eldreministeren og samfunnsikkerhetsministeren, at de hadde lært av det. Da er spørsmålet: Hvorfor har de nå nok en gang oppnevnt en statsråd som verken har makt over viktige områder eller penger til å gjøre noe med distriktpolitikken?

Statsminister Erna Solberg [10:39:32]: Det er ikke slik at noen i de regjeringene jeg har ledet, ikke har hatt en portefølje eller ikke hatt et konstitusjonelt ansvar. Den eneste statsråden jeg kjenner til i moderne tid som har hatt en slik rolle, er Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, som var samordningsminister ved Statsministerens kontor i den regjeringen Marit Arnstad var deltaker i. Alle andre har hatt et ansvarsområde, hatt tydelige politikkområder.

Det er heller ikke ukjent at det finnes mange samordningsministre i ulike departementer som har lite ansvar selv, men som har ansvar for å jobbe med samordningen av regjeringens politikk på et område. La meg f.eks. ta likestillingsministeren. Likestillingsministeren har et lite ansvarsområde knyttet til likestilling gjennom å ha ansvar for Likestillingsombudet og lovverket rundt det. Mesteparten av likestillingspolitikken vet vi skjer i veldig mange andre departementer. Jeg tror veldig mange næringsministre har opplevd frustrasjon over at mesteparten av virkemidlene for næringspolitikken ligger i andre departementer. Det er ikke noen som har stilt spørsmål ved om vi skal ha en næringsminister eller ikke fordi vi har en finansminister som har ansvar for rammebetingelsene, eller en samferdselsminister til å bygge veiene i Norge og sørge for rammebetingelsene for å få varene ut. Det er altså slik at mange ministre har et større koordineringsansvar for området selv om de ikke har hele ansvarsporteføljen knyttet til dette.

Det å ha ansvar for å koordinere distriktpolitikken har vært viktig. Jeg har selv vært kommunalminister med ansvar for distrikts- og regionalpolitikken på et tidspunkt. Den gangen husker jeg at Senterpartiet i

opposisjon mente vi måtte ha en egen distriktsminister. Selv om skatte- og avgiftsspørsmålene ble håndtert i Finansdepartementet, var jeg, fordi jeg hadde et distrikts- og koordineringsansvarsområde, like aktiv på møtene knyttet til differensiert arbeidsgiveravgift selv om det ikke var mitt ansvarsområde. Slik er det med en distriktsminister også. Det betyr at man jobber med å koordinere, med å se helheten, jobber med planleggingen rundt helheten i distriktpolitikken. Det er altså ikke uvanlig – faktisk mer vanlig enn uvanlig – at vi har ministre som har et mindre område som sitt eget konstitusjonelle ansvar, men som har et større koordineringsområde.

Marit Arnstad (Sp) [10:41:53]: Det å skulle ha en kommunal- og distriktsminister hadde for så vidt gitt litt mening, men jeg registrerer at også statsministeren i sitt svar rett og slett har vanskelig for å forklare hva denne distriktsministeren skal gjøre. Det er mulig at hun skal ut og snakke fint om vekst og utvikling på bygda, men #elskerbygda kommer ikke til å føre til noen bedre distriktpolitikk. Distriktpolitikken avgjøres av helt konkrete tiltak. I mitt og distriktsministerens hjemfylke, Trøndelag, ligger en av Norges mest innovative reiselivsbedrifter, Stokkøya strandhotell og sjøsen-ter. De sliter med de rammebetingelsene som denne regjeringen gir, og en av årsakene til det er kostnadene som regjeringen har påført reiselivet gjennom økning av moms, fra 8 pst. til 12 pst. på overnatting. Det ville ha vært et konkret og viktig tiltak fra regjeringen. Er det aktuelt for regjeringen å sette ned momsen på reiseliv for å skape bedre betingelser for dem som driver verdiskaping i distriktene?

Statsminister Erna Solberg [10:42:54]: Det å ha en egen distrikts- og digitaliseringsminister betyr også at man løfter opp koordineringsansvaret, for det er ofte etterlyst et ønske om å se helheten bedre i det som er politikken – både til denne regjeringen og til tidligere regjeringer – og hvordan det vil ramme ulike områder. Så er det helt riktig, jeg er helt enig med representanten Arnstad i, at den store distriktpolitikken er viktigere. Det har faktisk vært Høyres budskap hver gang Senterpartiet har snakket om regionale utviklingsmidler som noe som raserer Distrikts-Norge, å si at rammebetingelser for norsk næringsliv er det viktigste. Denne regjeringen har altså redusert skatter og avgifter med 25 mrd. kr. Mye av det har gått til næringslivet. Hver eneste bedrift i Norge sitter igjen med 6 pst. mer i overskudd som de kan investere – om det er i markedsføring, utvikling av produktene, eller utvikling av folk, ansatte. Det er ekstremt viktig i distriktene. Når vi reduserer formuesbeskatningen, er det også viktig for distriktene, for er det noe Distrikts-Norge trenger, er det mer

privat lokal kapital – i stedet for en politikk som beslaglegger mer av det. Distriktsministeren skal bidra til å se sammenhengen og selvfølgelig være en «påpakker» for distriktskretsene internt i regjeringen.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:44:08]: Statsministeren ser ut til å snakke om alt annet enn det jeg spurte om, nemlig momsens på reiseliv og overnatting. Er regjeringen villig til å redusere den, som Senterpartiet bl.a. har foreslått?

Men la meg ta et annet konkret eksempel som er viktig i den store distriktspolitikken. Den nye distriktsministeren har jo vært på turné på Vestlandet for å vise at hun er opptatt av ferjepolitikken. Tilbud og pris på ferjer er en viktig del av distriktspolitikken, og der har regjeringen bidratt til økte kostnader for kystfylkene gjennom endring av inntektssystemet og også ved å ikke ta merkostnadene knyttet til overgang til elferjer. Det rammer kystfylkene hardt, det rammer folk hardt, det rammer et viktig tilbud langs kysten veldig hardt. Både kystfylkene, KS og til og med Venstre i Møre og Romsdal – ser jeg – er nå enige om at regjeringen må ta regningen for innføring av elferjer. Og det er ikke 100 mill. kr som statsministeren har sagt i en tidligere spørretime, det er i alle fall 500 mill. kr. Da er spørsmålet: Er det aktuelt for regjeringen – i distriktspolitikken – å dekke denne regningen?

Statsminister Erna Solberg [10:45:09]: Jeg kan egentlig i denne sammenhengen vise til svarene mine i forrige muntlige spørretime. Da ga jeg ganske mange svar, og ett av svarene var at vi faktisk skal ettergå spørsmålet om betingelsene for hvorfor vi mener at 100 mill. kr dekket det, det skal vi gjennomgå nå når det har vært flere fergeanbud. Det var basert på en reell faglig gjennomgang av – jeg tror det var – 15 eller 19 anbud som hadde vært ute. Da så man på hva som var merkostnaden knyttet til el- eller lavutslippsferger og anbudet som var gitt. Det var estimert at vi dekket det med det. Så har vi vært helt åpne for at vi skal se på dette når det nå har kommet flere – om det fortsatt stemmer, eller om det er endringer i det. Samferdselsministeren og tre andre statsråder skal møte de fem store fergefylkene – jeg tror det er 2. mars de er invitert til møte – for nettopp å diskutere de ulike sidene av kostnadsfaktorene som gjør at fylkeskommunene har vedtatt høyere fergepriser. Jeg har stor forståelse for at det er en belastning i hverdagen til folk, men Senterpartiet må ikke løpe vekk fra ansvaret, for det er deres politikere som har fattet disse vedtakene.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:46:38]: Heller ikke dette konkrete tiltaket er altså statsministeren i dag i Stortinget i stand til å si om regjeringen vil dekke eller ikke. Statsministeren og jeg er nok enig i, som hun nettopp sa i et svar, at distriktspolitikken er bred. En annen viktig del av sentraliseringen er den såkalte nærpolitireformen, som denne regjeringen har gjennomført, og som er en fjernpolitireform. Regjeringen sier nå at den skal konsolideres i 2020, men fra politidistriktene kommer det nå beskjed om at det ikke blir noen konsolidering, det blir en ren innstramming. Politimesteren i Troms har nettopp sendt brev til alle sine kommuner om at hun forventer reduserte økonomiske rammer de neste to-tre årene. De må skjære ned på utgiftene, utstyr vil ikke bli kjøpt inn, stillinger vil ikke bli besatt, dagens politistasjoner vil sakte, men sikkert bli tømt for folk. Er statsministeren bekymret for den utviklingen vi nå ser i politidistriktene, og for den virkelighetsoppfatningen som politimesteren i Troms her gir uttrykk for når det gjelder innstramminger i politiet i årene framover?

Statsminister Erna Solberg [10:47:42]: Denne regjeringen har hatt en solid satsing på å løfte politiet i de årene vi har sittet. Vi har økt bemanningen ved alle politidistrikt. Vi har økt bemanningen totalt sett i Norge. Med budsjettet er det i år lagt grunnlag for at vi kommer til å nå målet om 2 politifolk per 1 000 innbyggere i Norge. Det er faktisk en kraftsatsing som har vært gjort på disse områdene.

Det er helt sikkert behov for å se på hvordan man drifter og hvordan man gjør det rundt omkring. Vårt utgangspunkt er at vi skal konsolidere, vi følger tett opp hva som foregår ute. Det er altså mer enn 1 450 nye årsverk siden 2013, budsjettene i distriktene har økt med 1,9 mrd. kr. Og det er jo interessant for dem av oss som har litt hukommelse, å huske at hvert eneste år er det oppslag om kutt eller endringer. Jeg minner om at i juni 2010 ble det i media varslet om 500 stillinger som skulle kuttes. Hvert år er det sånne oppslag. Når vi ser historien etterpå, er det en jevn oppbygging – men med en økt oppbygging etter at denne regjeringen kom til makten.

Presidenten: Lene Vågslid – til oppfølgingsspørsmål.

Lene Vågslid (A) [10:49:07]: Ja, #bøgda hjelper ikke stort dersom politikken er dårleg for bygda.

For å følge opp spørsmålet frå Marit Arnstad om politi: Me kan i dag sjå i Stavanger Aftenblad at politimeisteren i Sør-Vest politidistrikt, Hans Vik, er veldig tydeleg på at no må han kutte. Det kjem til å føre til at det blir færre politifolk i etterforskning og færre politifolk i patrulje. Han er òg veldig ærleg på at det kjem til å føre til at fleire straffesaker kjem til å måtte liggje lenger. Dette

er usedvanleg ærleg frå ein politimeister. Me veit jo at regjeringa ikkje vil høyre på dei tillitsvalde eller dei tilsette, men spørsmålet mitt er om statsminister Erna Solberg trur på det Hans Vik, politimeister i Sør-Vest, beskriv, det politimeisteren i Troms beskriv, det dei tilsette i snart dei aller fleste politidistrikta beskriv – at nærpolitireforma er på kollisjonskurs med dei vedtaka Stortinget har gjort.

Statsminister Erna Solberg [10:50:04]: Jeg mener at nærpolitireformen ikke er på kollisjonskurs med de vedtakene Stortinget har fattet. Jeg mener ikke at alt er perfekt med nærpolitireformen, og vi kommer med en stortingsmelding som viser noen av de retningene vi skal ta politiet i fremover. Vi er nødt til å øke kapasiteten på en del områder, bl.a. på etterforskningsområdet, hvor det dessverre er en struktur i politiet hvor det er mer attraktivt å gå i patrulje enn å være i etterforskning. Derfor får man også flere nye folk i etterforskning. Det har noe å gjøre med lønnsstrukturer, overtid og andre ting. Men vi er nødt til å se på hvordan vi sørger for å gjennomføre dette.

Men hvis vi går igjennom hva vi har sagt, og hva avtalen i Stortinget er, har vi altså fulgt opp. Jeg har lest en artikkel i dag, skrevet av representanten, totalt uten annet enn synspunkter og uten fakta, for jeg tenkte jeg skulle forberede meg på dette for å finne ut hva det var representanten mente vi ikke hadde gjort. Jeg er enig med henne i én ting, og det er at etterforskningsbiten ikke er god nok. Men at vi har økt antallet ansatte, er uomtvistelig. Og at vi har fulgt opp de andre delene av denne avtalen, er helt uomtvistelig.

Presidenten: Åshild Bruun-Gundersen – til oppfølgingsspørsmål.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [10:51:27]: Norge er helt avhengig av gründere – vanlige kvinner og menn som ønsker å investere egne penger, jobber hardt og bruker sin kompetanse til å starte en egen bedrift. Fremskrittspartiet mener vi må heie på gründere som ønsker å bygge opp sine egne arbeidsplasser, for det er helt avgjørende for å kunne bo og leve i distriktet.

Ute på et fiskevær langs Helgelandskysten, på en øy med tolv beboere, har ekteparet Roar og Trude utviklet sitt eget produkt basert på lokale ingredienser. Myken destilleri har vunnet internasjonal anerkjennelse og gull for sin Arktisk Sommergin, men det får de ikke lov til å fortelle om til noen.

I en vakker sørlandskommune har Håkon startet opp en bedrift for kvalitetsbevisste sigarnytere. I over 20 år har han solgt sine varer i en nettbutikk og gjort det til et levebrød. Nå har Helsedirektoratet gitt beskjed om at

han ikke får lov til å ha bilder av sine produkter på sin hjemmeside.

Hva vil statsministeren gjøre for at vanlige folk som Roar, Trude og Håkon kan få lov til å etablere arbeidsplasser ute i distriktet uten å bli møtt med smålige forbud?

Statsminister Erna Solberg [10:52:25]: Reklameforbudet mot tobakk og alkohol kommer til å stå. Jeg mener at det har bred støtte rundt omkring i Norge. Tobakk er skadelig for folk. Vi skal ikke reklamere for det. Vi har tydelige folkehelse mål om ikke å gjøre det. Det er selvfølgelig grenseganger knyttet til hvor langt man skal dra regelverket, og spørsmål knyttet til om man får lov til å skrive «nytt produkt» på Vinmonopolet e.l., som man fremover bør se på hvordan man håndterer. Men selve hovedforbudet mot å reklamere for produkter som har et reklameforbud, det tror jeg vi fortsatt skal stå for – for mange dør fortsatt av lungekreft og kreftformer knyttet til f.eks. røyking.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:53:33]: Jeg vil tilbake til klima og miljø. Det var i sannhet et merkelig angrep fra Fremskrittspartiet på statsministeren, for det regjeringen nå har meldt inn, bærer veldig preg av at Fremskrittspartiets innflytelse fortsatt gjelder i miljøpolitikken, til tross for at de er ute av regjering, for her har man meldt inn betydelig vilje til bruk av f.eks. kvotehandel, når det som burde være den riktige linjen, er at vi skal ta utslippskuttene i Norge.

Denne våren jobber regjeringen med både oppfølgingen av Klimakur og forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Bakteppet for det arbeidet er at det er funnet mer fossil energi enn det vi kan brenne hvis vi skal unngå katastrofal global oppvarming. Det er en erkjennelse som blir nødt til å prege norsk politikk, for det betyr at betydelige deler av de fossile energiresursene som finnes på kloden, er nødt til å bli liggende hvis vi skal stanse klimakrisen.

I den situasjonen bruker altså Norge store summer på å lete etter olje og gass som vi risikerer at det ikke vil være marked for i framtiden, og vi risikerer at om vi bruker for mye penger på petroleumsinvesteringer i dag, så står det i veien for investeringene i de nye, grønne oppgavene som kan gi industrien vår muligheter til å omstille seg mens det ennå er tid til å sikre bedrifter, arbeidsplasser og velstand.

Før jul kom altså meldingen om at Equinor ikke vil føre oljen fra Johan Castberg-feltet til land i Finnmark likevel. Olje og gass gir ikke nødvendigvis så mange distriktsarbeidsplasser som noen har trodd. Men i denne situasjonen starter altså statsministeren – statsministerens parti, skal jeg korrigere til – en ny debatt om ol-

jeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, og distriktsministeren, som vi allerede har vært inne på, sa i helgen at å si nei til oljeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja gjør at vi vil miste – jeg siterer – «titusenvis av distriktsarbeidsplasser».

Hva var det som var regjeringen sitt syn på oljeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja igjen?

Statsminister Erna Solberg [10:55:44]: Det er slik at regjeringen har sagt at vi i denne perioden ikke skal gjennomføre en konsekvensutredning. Det er et grunnlag som har ligget fra forhandlingene i Nydalen mellom fire partier for å danne en borgerlig regjering.

Det betyr ikke at ikke Høyre mener at vi skal ha en konsekvensutredning. Distriktsministeren er også leder av Høyres programkomité og leder altså arbeidet med utviklingen av programmet for neste periode. Det er ikke unaturlig at lederen av programkomiteen til Høyre har synspunkter på noe som står i Høyres program, og som jeg også håper kommer til å stå i Høyres neste program, nemlig at vi bør være for en konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen og Senja.

Det jeg mener må være veldig tydelig, er at en konsekvensutredning ikke betyr at man skal begynne å bore eller at man skal begynne å lete, men det betyr at man skal gjøre det grunnarbeidet som gjør at man har oversikt og kan vite om hele eller deler skal settes i aktivitet – eller om ingenting skal det.

Audun Lysbakken (SV) [10:56:47]: Hvis vi skal ta distriktsminister Hofstad Helleland på alvor, betyr det at den politikken statsministeren fører, koster landet titusenvis av distriktsarbeidsplasser. Det er oppsiktsvekkende.

Jeg lurer på to ting: Hvor kommer dette tallet fra, og er statsministeren enig i at den politikken hun selv fører, koster landet titusenvis av distriktsarbeidsplasser? Eller er det sånn som jeg tror, at statsministeren kanskje kan bekrefte at den påstanden er tull?

Statsminister Erna Solberg [10:57:26]: Det er ingen tvil om at det å utlyse nye leteområder ville medført flere arbeidsplasser i Norge. Det ville medført flere distriktsarbeidsplasser hvis man hadde funnet olje, og det vet vi vel i og for seg at det er utenfor Lofoten, for det har vært åpnet der. Vi vet at det ville vært distriktsarbeidsplasser knyttet til produksjon der.

I tillegg er inntektene fra oljevirkksomheten helt avgjørende grunnleggende for det vi kan ha av velferd i dette landet. Én av åtte kroner på statsbudsjettet kommer i dag fra avkastninger på pensjonsfondet vårt. Det er klart at det at vi har sagt nei til å sette i gang aktivitet i Lofoten, Vesterålen og Senja, har hatt en kostnad for det norske samfunnet. Representanten Lysbakken må vel

også være klar over at det er en kostnad i form av færre arbeidsplasser i denne sektoren.

Nå har vi hatt høy aktivitet på dette området en stund. Det som er problemet vårt fremover, er at aktiviteten går ned, og da vil også antallet arbeidsplasser relatert til dette gå ned. Det ville en åpning av nye områder nå kunne hindret. Det har vi forhandlet om. Jeg vet jo at det har en nedside at vi har sagt at vi ikke skal ha aktivitet i det området i denne perioden.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Audun Lysbakken

Audun Lysbakken (SV) [10:58:46]: Jeg registrerer at statsministeren ikke egentlig svarer på spørsmålene om det er grunnlag for påstanden om de titusenvis, og det er selvfølgelig fordi det ikke er fnugg av belegg for dem.

La oss gå til noe langt mer konkret. Det er riktignok ikke snakk om titusenvis av arbeidsplasser, men hvis Equinor hadde stått ved løftet om ilandføring fra Johan Castberg-feltet, ville det skapt viktige arbeidsplasser for Nordkapp og Finnmark. Lovnadene om alle arbeidsplassene som skulle komme i nord om vi bare godtok utbyggingen, var viktig for den debatten i sin tid. I Nordkapp og Finnmark føler folk seg nå snytt.

SV har fremmet forslag om å pålegge Equinor ilandføring. Hvis Høyre og regjeringen er så bekymret for distriktsarbeidsplasser – hvorfor støtter de ikke det forslaget?

Statsminister Erna Solberg [10:59:47]: Jeg forstår veldig godt at folk i Øst-Finnmark opplever det Equinor har gjort, som et lite løftebrudd. De var der oppe med høy sigarføring, med store ønsker om å gjennomføre der. Vi har sett på vilkårene og spørsmålene som har vært oppe knyttet til dette, og mener vi ikke kan pålegge dem å sette i gang dette arbeidet. I hvilken grad man skal gjøre det, har Stortinget faktisk tatt stilling til tidligere. Da har altså SVs forslag blitt stemt ned.

Det er litt rart at SV er imot en utbygging, mens når de først skal ha en utbygging, skal de på en måte gjøre den minst mulig lønnsom med tanke på effektene dette ville hatt. Det er klart at det er en kostnadsside ved utbyggingen som gjør at Equinor har gjort det vedtaket. Den kostnaden ville vi i så fall måttet bære ca. 70–80 pst. av over statsbudsjettet. Da er spørsmålet: Ville det vært det riktige å velge? Jeg mener vi må oppføre oss overfor Equinor som det de er: et børsnotert selskap som skal ha forutsigbare rammebetingelser for arbeidet sitt. Jeg er også lei meg for at de ikke har valgt å gjøre dette.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgingsspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:01:03]: Det er ikke det minste rart at SV fremmer det forslaget. Det er nettopp fordi de miljømessige konsekvensene potensielt er så store. Så det er i hvert fall rimelig at når storsamfunnet først har bestemt seg for dette, får Finnmark noe igjen. Nå har vi fremmet det forslaget på nytt, så det er rom for å tenke seg om en gang til, både for regjeringspartiene og for Fremskrittspartiet.

La oss snakke om iskanten, for det blir den store miljødebatten i 2020. Den handler bl.a. om hvorvidt Norge skal delta i et oljekappløp stadig lenger nord i Arktis, der det vil være mer risikabelt med oljeleting.

I den situasjonen – altså gitt det vi nå vet om hvor mange av de selskapene som var innblandet i den siste lisensrunden, riktignok lenger sør, men som har fått skattesubsidier gjennom dagens ordning – mener statsministeren at skattesubsidier til leting etter fossil energi skal gjelde uansett hvor langt nord det er, og uansett ikke bare hvor miljømessig risikabelt det er, men hvor økonomisk risikabelt det vil vise seg å være for Norge?

Statsminister Erna Solberg [11:02:14]: Jeg mener at vi skal ha forutsigbare rammebetingelser for dem som investerer i Norge. De rammebetingelsene innebærer det skattesystemet som vi har tjent godt på at vi har hatt, som bl.a. bidrar til mangfold.

En av de store utfordringene vi opplevde under den rød-grønne regjeringen, var jo fusjonen den gangen mellom Hydro og Statoil, som nå er Equinor, som betyr mindre mangfold på sokkelen. Da er det viktig at vi har noen mekanismer som gjør at det er flere som kan se på ting med nye øyne. En av grunnene til at vi fant Johan Sverdrup, var at noen så med nye øyne. Det bidrar faktisk den ordningen til, ved at vi tar en risikoavlastning. Men utgangspunktet er etter min mening at dette ikke er subsidier; dette er en risikoavlastning som vi tar igjen med det skatteregimet vi har for øvrig når man finner olje og gass.

Når det gjelder spørsmålet om iskanten, mener jeg det er et spørsmål om biomangfold, det er et spørsmål om miljøhensyn – det er ikke et spørsmål om klima. Det er et spørsmål om biomangfold og miljøhensyn, og det er det vi skal legge vekt på når vi vurderer hvor iskanten ligger. Det er et spesielt rikt belte nedenfor iskanten, som vi skal ta vare på.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:03:21]: Det er også et spørsmål om klima, for om vi leter etter olje stadig lenger nord i stadig mer risikable områder, er det et tegn på at Norge i praksis har tenkt å vedde mot klimamålene, altså lete etter fossil energi som det – hvis verden

handler raskt nok mot klimakrisen – ikke vil være et marked for å ta opp.

Men la oss ta den biten som handler om natur og biologisk mangfold, for statsministerens beskrivelse av iskantens verdi i det perspektivet er jo helt riktig. De miljøfaglige rådene i denne saken er veldig klare – de taler for å flytte definisjonen av iskantsonen sørover. Havforskningsinstituttet og Polarinstituttet mener vi må gjøre det – har anbefalt det i Faglig forums fagrapporter.

La meg spørre: Er det aktuelt for statsministeren å se bort fra de krystallklare miljøfaglige anbefalingene i denne saken?

Statsminister Erna Solberg [11:04:21]: Regjeringen kommer tilbake igjen til Stortinget med sine synspunkter på iskanten når vi er ferdige med behandlingen av spørsmålet. Å dra de ulike delene av den behandlingen inn her, at jeg skal synse om det, har jeg ikke tenkt å bidra til. Jeg mener at dette får vi ta en diskusjon om. Det kommer en forvaltningsplan til Stortinget. Da vil regjeringens felles forslag være lagt til grunn, og som jeg sa: Vi er opptatt av det biomangfoldet som er der. Det ligger også i dagens definisjon av iskanten. Det er derfor det ligger 50 km ut fra iskanten, for det er der det er et særlig rikt og godt miljø. Så det er ikke noe nytt standpunkt at vi er opptatt av det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Une Bastholm (MDG) [11:05:13]: Landet har nettopp fått enda en forsmak på hva slags klode vi overlater til ungene våre. Ekstremværet «Elsa» førte denne uken til stormflo fra Agder til Trøndelag, og i Europa har uværet kostet seks mennesker livet. De siste årene har skader på bygninger på grunn av styrtregn blitt åtte-doblet. Selv om statsministeren ofte sier at utslippene går ned, er utslippene i Norge nå fortsatt høyere enn de var i 1990, da vi begynte med klimapolitikk i Norge. Hvis vi fortsetter i samme tempo, vil det ta 125 år før vi blir et nullutslippssamfunn. Statsministeren har posisjonen i Norge i dag til å kunne påvirke om de som er unge i dag, kommer til å oppleve ekstremvær som «Elsa» hvert tiende år, hvert femte år eller hvert andre år.

Nå har regjeringen inngått forpliktende klimasamarbeid med EU og skjerpet målene vi har rapportert at vi skal klare på utslippskutt. Men for i det hele tatt å kunne vurdere hvordan regjeringens forslag til statsbudsjett påvirker klimaet vårt, er vi – både Stortinget og regjeringen selv – avhengig av sektorvise utslippsbudsjetter som viser, sektor for sektor, hvordan budsjettet enten øker utslippene eller kutter i utslippene.

Et sånt klimabudsjett har vi innført i Oslo – og med det inspirert en rekke millionbyer i verden, som New York, Sydney, Paris og Rio de Janeiro – men nasjonalt

mangler vi et sånt demokratisk verktøy for de folkevalgte. Hittil opplever jeg at regjeringen har vært ekstremt motvillig til å vise fram effekten av statsbudsjettet sitt på vår tids største utfordring: klimakrisa.

Vil regjeringen levere sektorvise klimabudsjetter framover som viser hvordan Norge kan være i rute til 2030-målet, fra og med statsbudsjettet for neste år?

Statsminister Erna Solberg [11:07:12]: Hvert eneste år leveres det i statsbudsjettet oppdaterte fremskrivninger basert på politikken som er før det statsbudsjettet som er lagt frem. Og det viser da – med det som lå før budsjettet for 2020 – at vi ligger an til å kutte med 13 pst. frem til 2030, hvis vi ikke forsterker ytterligere. Det er nok også et konservativt anslag på noen områder, fordi utviklingen f.eks. på elbilpolitikken og på biodiesel går raskere enn det som var inne i estimatene på det tidspunktet.

Men vi har et annet utgangspunkt enn det representanten har når det gjelder hva det blir viktig å styre etter. Vi har nå en avtale om et utslippsbudsjett, som altså er bindende for Norge, som betyr at vi hvert eneste år må levere på de kuttene, i den banen som vi har avtalt med EU at det skal være. Dette er et budsjett for ikke-kvotepliktig sektor som skal levere de utslippskuttene som vi er nødt til å ha, og det er betydelig strengere. Det er bl.a. derfor vi har laget en ny Klimakur, for å se på hvordan vi skal nå dette, hvilke tiltak, og hvor raskt vi må få det til. En interessant ting med Klimakur er at jo tidligere man setter i gang tiltakene, jo raskere får det effekt, og jo mer effekt får det over hele perioden, slik at det er enda bedre for utslippsbudsjettet.

Vi mener at utslippsbudsjettet er den beste måten å jobbe på. Så vet vi aldri når vi får de store teknologendringene. Veldig mye av utslippene våre er ikke noe man kan lese ut fra det som ligger i statsbudsjettet, men ut fra hva som er atferden til de enkelte individene knyttet til de ulike tiltakene. En av de tingene vi ser, er f.eks. at selv om vi har lagt opp til såkalt null-provenyvirkning av omleggingen av bilavgiftene, så har bilavgiftene ført til både en betydelig større utslippsreduksjon og prove-nyvirkning enn det som det var lagt opp til tidligere.

Derfor tror jeg at utslippsbudsjettene, med den avtalen og den forpliktelsen som er nå, faktisk er den viktigste måten å jobbe på fremover.

Une Bastholm (MDG) [11:09:18]: Det er altså Stortinget som er nasjonalforsamlingen til Norge, ikke EU. Det er Stortinget som, når vi får framlagt forslag til statsbudsjett, må kunne vurdere: Hvordan hjelper dette oss, eller hindrer det oss i å nå klimamålene som vi har satt oss – for å ta et solidarisk ansvar i verden, for å hindre klimaendringer som rammer dem som har minst, aller mest? Men også for nordmenn: Det er alenemoren som

ikke har råd til å forsikre huset sitt, som lider mest når hun får oversvømmelse i kjelleren. Det er den lille bonden som allerede driver på marginene, som lider mest når det blir flom på hans jord.

Klimapolitikk handler også om sosialpolitikk, og det er her Stortinget må kunne være i stand til, når vi får forslag til statsbudsjett, å vurdere hvordan disse budsjettene påvirker – for hver sektor – vår mulighet til å nå utslippsmålene. Det kan komme i tillegg til et overordnet utslippsbudsjett som vi leverer til EU. Vi trenger ikke tallene som villeder og sier hva vi kangjøre gitt en utvikling som regjeringen ikke er helt sikker på om skal bli noe av. Vi er avhengige av tall som sier: Hva får vi på klimasiden med dette budsjettet?

Statsminister Erna Solberg [11:10:30]: Jeg mener at det er et virkemiddel som det nesten ikke er mulig å lage på alle områder. En kan gjøre det på enkelttiltak og enkeltområder, men summen av hva som skjer, er helt avhengig av hvilken adferd folk har. Derfor tror jeg det har liten nytte. Og derfor har vi valgt å gjøre rapporteringen etterskuddsvis på disse, når man ser hvordan tiltakene er, og kan ha et faglig godt grunnlag for hvert enkelt område. Så vil man jo synliggjøre de tiltakene man mener bidrar til reduksjoner i ulike sektorer, og dette omtales jo også hvert eneste år – de klimaprioriteringene som er gjort i budsjettet, og hvilke mål man har med det.

Men å styre etter et budsjett hvor man kan se hele budsjettet i et klimaperspektiv, og si hva som er hver enkelt bit, det tror jeg ikke vil gi oss så veldig mye mer, for det vil være så stor usikkerhet knyttet til de tingene. Men det området vi kan gjøre det på, er på tiltak, og det gjør vi.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:11:45]: Sist uke var det en grundig sak i Stavanger Aftenblad om «tidenes dyreste regjering». Den viste at staben vokser, at 13 byråkrater på SMK har over 1 mill. kr i inntekt i året, og at 2019 er femte året på rad hvor man ikke kutter i pengebruken på seg selv i regjeringen. Årlig koster nå regjeringen og SMK over 300 mill. kr. Det er rekord, og det er en rekord satt under Erna Solbergs ledelse.

Så var det en gjennomgang i Aftenposten av etterlønn, som viste at avgåtte statsråder, statssekretærer og rådgivere har fått over 20 mill. kr totalt i etterlønn i perioden fra 2014 til 2019. Med Fremskrittspartiets exit kan vi nå få opptil 10 mill. kr i ytterligere etterlønnsutgifter.

Når vanlige folk mister jobben og må søke om dagpenger hos NAV, får de maksimalt 62,4 pst. av tidligere lønn og bare for lønn på opptil 6 G, dvs. 600 000 kr.

Rødt foreslo for to uker siden å ha et tak på etterlønnen for statsråder på nettopp 62,4 pst. av tidligere lønn,

samme prosentats som folk flest får når de mister jobben sin. Det forslaget stemte regjeringspartiene imot, Arbeiderpartiet imot, Senterpartiet imot og Framskrittspartiet imot.

Jeg lurer på hvorfor det er riktig at vanlige folk som mister jobben sin, må søke om dagpenger og maks får to tredjedeler av tidligere lønn, mens en statsråd på milli-onlønn er garantert en helt arbeidsfri inntekt i minst en måned, men i mange tilfeller får det i opptil et halvt år?

Statsminister Erna Solberg [11:13:33]: Det er to ulike typer godtgjørelser for regjeringspolitikere som går av. Den ene er støtte til den enkelte i overgangen til en ny jobb. Man må gå på dagen. Andre folk har tre måneders oppsigelsestid, det er hovedregelen i Norge. Man får altså lønn i tre måneder. Jeg tenker at det er greit, for hvis man får et regjeringsskifte, er det ikke så greit å ha de gamle politikerne sittende på den andre siden av bordet for å hjelpe til i tre måneder. Det kunne vært en morsom opplevelse, men de får altså ikke en plikt til å jobbe – fordi det er kommet et nytt regime. Egentlig synes jeg det er ganske anstendig. Men man får det ikke automatisk, man får det bare hvis man ikke har en jobb å gå til. De som går til Stortinget, får det ikke. De som har en jobb å gå tilbake til, får det ikke.

Så har vi et annet sett med regler som heter karantenerogler, som er blitt innført fordi folk går til jobber hvor de kan bruke den kunnskapen de har. Går man til en jobb hvor den jobben man før hadde som politiker, er relevant fordi du gir din nye arbeidsgiver et fortrinn, kan man få karantene. At man da får lønn under den karantenen, synes jeg heller ikke er urimelig, for man får egentlig arbeidsforbud.

Så har vi sagt at vi skal gå gjennom disse reglene, at vi skal nedsette et utvalg som skal se på hvordan karanteneroglene o.a. er, men det er altså ikke urimelig at en politiker som må gå på dagen, som har sittet et år, for man må sitte et år for å ha opptjent dette, faktisk skal få det som er helt normalt i vanlig arbeidsliv, å kunne ha tre måneders etterlønn. Men det er betinget av at man søker selv, og at man ikke har en jobb å gå til, og i utgangspunktet er det bare én måneds etterlønn som er automatisk, og det gjelder ikke for stortingsrepresentanter.

Bjørnar Moxnes (R) [11:15:20]: Statsrådene får altså en arbeidsfri garantert inntekt i en måned – og opptil et halvt år. Vi har også sett saker om at både Robert Eriksson og Per Sandberg har laget konsultentselskaper som ikke har hatt noen oppdrag etter karantenetiden, og da får de også cashet ut seks måneder med arbeidsfri inntekt og etterlønn fra den sittende regjeringen.

Statsrådene får altså 115 000 kr i måneden i etterlønn. De som er unge, på AAP, har fått et kutt i sine

ytelser ned til 130 000 kr i året, et kutt på en tredjedel av inntekten. Unge funksjonshemmede sa det veldig tydelig: De sa at det er helt urimelig å sammenligne de unge som får arbeidsavklaringspenger, med ungdom som kan velge å jobbe mer. Våre medlemmer som går på AAP, er for syke til å gjøre det.

Hvordan kan unge på arbeidsavklaring klare seg på 130 000 kr i året, mens en avgått statsråd tydeligvis trenger over 115 000 kr i måneden?

Statsminister Erna Solberg [11:16:19]: Vi kan sammenligne alle på den måten, at vi ikke burde hatt mer lønn enn minstepensjonister, vi kan gjøre alle disse populistiske regnestykkene. Jeg tror utfordringen hadde blitt at ganske mange ikke hadde stilt opp for demokratiet og for politikken. I utgangspunktet har vi i Norge politikerlønninger som er ganske moderate målt mot veldig mange andre land. Vi har ryddet opp i mange av de ekstraytelsene som har vært. Så er det litt å se på med karanteneroglene og systemet rundt karanteneroglene, som er grunnen til at vi setter ned et nytt utvalg.

Representanten påpeker at det er brukt mye penger på at det har vært skifter i denne regjeringen. Jeg har lyst til å understreke at utbetalingene våre er lavere til dette enn utbetalingene i den rød-grønne regjeringen for akkurat samme periode. Det er altså ikke sånn at denne regjeringen har vært dyrere enn den tidligere regjeringen på etterlønninger og karantene. Det er faktisk litt under på det som gjelder jobbskifter.

Det er ikke et stort poeng for meg, men det er altså sånn at landet må ha et Statsministerens kontor som fungerer. Vi har en sikkerhetssituasjon som gjør at vi har langt flere sjåførere enn tidligere, man får rett og slett beskjed om at man ikke kan kjøre av sikkerhetsmessige grunner. Fortsatt er det sånn at Statsministerens kontor må være et av de absolutt minste statsministerkontorene, og det har ikke økt i min periode når det gjelder ansette, annet enn helt marginalt på sjåførsiden.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [11:17:40]: Det med sikkerhet er en fullstendig avsporing. Vi snakker om at statsrådene har en vanvittig mye mer lukrativ etterlønnssordning enn det folk flest har. De får altså arbeidsfri inntekt uten å måtte løfte en finger opptil et halvt år ved å lage konsultentselskaper, som ikke engang har fått oppdrag etter at de er ferdige med karantenetiden sin. Så det er en helt annen ordning enn det som gjelder for folk flest som mister jobben.

Jeg kan forstå at dette kan være skummelt. Robert Eriksson forsvarte ordningen med å si følgende: Hvis

ikke kan alternativet for politikere være å gå på Nav og heve sosialstønad.

Det var en spesiell uttalelse, for det er neppe sosialhjelp som er aktuelt for politikere som går av. Men hvis det er sånn at tanken på Nav virker så veldig fæl for avgåtte statsråder, burde kanskje målet vært å få ryddet opp i Nav framfor å sikre seg selv lukrative ordninger.

Vanlige folk møter altså en arbeidspplikt, en aktivitetssplikt, hos Nav hvis de mister jobben, mens statsråder får en arbeidsfri inntekt. Hvorfor er en sånn forskjellsbehandling riktig, etter Erna Solbergs vurdering?

Statsminister Erna Solberg [11:18:46]: Karantene betyr arbeidsforbud i den jobben du har fått. Det er det man kompenserer for. Det er altså ikke en arbeidsfri inntekt. Det er en kompensasjon for et arbeidsforbud. Det betyr at man kan få arbeidsforbud, en karantene, eller man kan få forbud mot å jobbe med enkelte saker, og da får man ikke kompensasjon.

Dette kom fordi man opplevde at det var vanskelig når f.eks. statssekretærer som hadde sittet tett på prosesser som gikk over lang tid, gikk til ulike selskaper som også jobbet med de samme spørsmålene. At man hadde karantenesystemer, ble innført under Bondevik II-regjeringen, og så er det blitt videreutviklet under de etterfølgende regjeringene.

Nå har vi sagt at vi skal se mer på hvordan disse karantenereglene utformes, og sette ned et utvalg som skal jobbe med det, men det er altså et arbeidsforbud som er utgangspunktet for at man får etterlønn i mer enn tre måneder. Hvis man ikke har en jobb å gå tilbake til og er i arbeidsmarkedet, tilsvarer altså tre måneder det som er normal oppsigelsestid for en ansatt i arbeidslivet for øvrig.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [11:20:15]: Under trontaledebatten i oktober sa statsministeren at det er

«bedre beredskap i luftambulansetjenesten nå enn det var tidligere, fordi vi har styrket luftambulansen».

I dag ville hun nok kanskje ikke ha brukt akkurat de ordene, for tjenesten er fortsatt sårbar. I Finnmark er beredskapen fortsatt for lav på kortbanenettet. Beredskapen for desember 2019 var på 80 pst., og det er alarmende dårlig. For januar var den på 89 pst., som fortsatt er for dårlig. Og avviksrapportene for desember viser at spesielt Alta hadde store avvik. Alta er den største byen i Finnmark, 20 000 innbyggere, og det gjør at de sjeldne og større hendelsene oftest kommer der, og befolkningens trygghet er helt avhengig av en fungerende tjeneste.

Nå har Helsetilsynet varslet systemtilsyn for å se om luftambulansetjenesten, altså helseforetaket, som har ansvaret for oppdraget, har gjort en forsvarlig jobb, og

fylkeslegen gjennomgår flere hendelser som dukker opp i kjølvannet av luftambulansekrisen.

Vil statsministeren i dag erkjenne at regjeringen tok for lett på situasjonen i fjor høst? Og kan statsministeren forsikre at regjeringen vil opprettholde avhjelpende tiltak så lenge den nye operatøren ikke klarer å levere en stabil tjeneste?

Statsminister Erna Solberg [11:21:53]: For det første er det sånn at min uttalelse i trontaledebatten dreide seg om det anbudet som var inngått, som var styrket i forhold til tidligere anbud. Det var altså bedre tjenester i anbudet som er inngått. I så måte har denne regjeringen prioritert å styrke ambulansetjenesten.

Så er det helt riktig at det ikke leveres godt nok fra Babcock. Fra vi så det, har det vært satt i gang ekstraordinære tiltak for å sikre at dekningen er god. Derfor har dekningen i store deler av disse periodene vært over 100 pst. på faktiske tiltak, som har bidratt til at tryggheten har vært større enn det som egentlig har vært forutsatt i denne perioden, fordi det har vært satt inn ekstraordinære tiltak. Jeg mener at vi har vært på det fra dette startet, med de tiltakene som er levert. Babcock har levert mer – har satt inn ekstra tiltak med fly og mannskap fra Sverige. Vi har også satt inn forsvarsressurser for å sikre dette. Folk skal oppleve trygghet med det tilbudet som er. Det betyr at når Babcock ikke har klart å levere godt nok på kontrakten nå, har man satt inn ekstratiltak for å få disse tingene til.

Så viser dette at denne overgangen skal vi alltid lære mye av. På et eller annet tidspunkt blir det en ny overgang. Om det da blir til det som man holder på å utrede nå, til et statlig system som også kan ha innkjøringsproblemer, eller om det skal bli andre, må vi lære av hva det er som er sårbarheter når man skifter og tar inn nye fly og nye fly skal settes inn. Det er også et tankekors at det var ganske mye uregelmessigheter i 2009, da den forrige leverandøren kom med nye fly etter det nye anbudet, for det tar tid å få inn den typen nye fly og få alt til å fungere på en god måte.

Jeg mener at fra regjeringens side har vi satt folks trygghet i høysetet hele tiden. Derfor har vi sikret ekstratiltak hele veien.

Ingvild Kjerkol (A) [11:23:48]: Eventuelle innkjøringsproblemer i 2009 burde man jo ha lært av når man nå sto i den samme situasjonen.

I foretaksrådet tidlig i januar ble alle disse ekstratiltakene som er satt inn, i form av jettfly i Tromsø og helikopterkapasiteten i Kirkenes, som statsministeren omtaler, vedtatt. Samtidig kom det fram at regningen for alle disse ekstratiltakene skulle bæres av helseforetakene, altså sykehusene, som allerede er kronisk underfinansiert av denne regjeringen som kutter i tilbud og

øker egenbetalingen. Den regningen har regjeringen altså nå skjovet over på pasientene – å betale for å kompensere for den utryggheten som er skapt. Arbeiderpartiet mener at regjeringen bør ta disse kostnadene selv gjennom en ekstrabevilgning i revidert budsjett.

Er statsministeren enig i at det kanskje ville vært rimelig i denne sammenhengen?

Statsminister Erna Solberg [11:24:58]: Utgangspunktet er at helseforetakene, som har plikt til å levere denne tjenesten, også har plikt til å finne pengene til å gjøre det. Hva som blir helseforetakenes budsjett, behandler vi i hver enkelt budsjettprosess, og det kommer vi i så fall til å gjøre. Men de har plikten, de har sørgeforansvaret for dette, det er de som også, når ekstratilbud må settes inn, må finne rom til å kunne finansiere det. Det er en veldig viktig del av hele helsereformen å sørge for at det ikke skal komme ekstrabevilgninger hver gang noen roper høyt om ekstrautgifter. Helsereformen bør være slik at helseforetakene faktisk tar ansvar for de oppgavene de har.

Når representanten sier at helseforetakene er kronisk underfinansiert av denne regjeringen, lurer jeg på hva beskrivelsen var av den rød-grønne regjeringens helsepolitikk, siden vi har betydelig høyere bevilgninger. Vi har økt dem mer enn den rød-grønne regjeringen gjorde. I tillegg har vi fått ned ventetidene, og vi leverer bedre kvalitet og behandler flere pasienter.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først representanten Ingvild Kjerkol.

Ingvild Kjerkol (A) [11:26:02]: Sykehusenes budsjetter avgjøres jo ut i fra den forventede demografien – hva som er forventede behov i befolkningen for helse-tjenester. Den sammenligningen gjør statsministeren aldri med den rød-grønne perioden. Det hadde det vært interessant å diskutere, for da får man fram realitetene.

Det er heller ikke slik at helseforetakene roper ut om mer penger ved den minste ting. De har sørgeforansvaret, men dette er en nasjonal tjeneste som er organisert i et eget foretak, hvor de regionale foretakene betaler inn, og så utføres det en nasjonal anskaffelse. Og alle de advarslene som har kommet – i forkant av nytt anbud, underveis og i ettertid – har gått via foretakenes eier: statsråden. Så her må nok regjeringen dessverre ta ansvaret for at man ikke har lært av tidligere feil.

Jeg spør igjen: Synes man det er rimelig at det er sykehusene, fagfolkene på sykehusene og pasientene som skal bære kostnadene når det har vært advart i søkk og kav? Beklager det uparlamentariske uttrykket, president.

Presidenten: Det er notert.

Statsminister Erna Solberg [11:27:17]: Jeg er helt enig i at helseforetakene ikke roper etter ekstrabevilgninger hele tiden. Det er fordi de har opplevd å ha eiere og politikere som har vært tydelige på hvilke rammer deres arbeid skal skje innenfor, og at de må løse de oppgavene de har ansvaret for, med de budsjettene de til enhver tid har. I det øyeblikket vi begynner å rokke ved det på enkeltområder, vil det bli en ny arena for å rope etter penger.

Jeg har vært stortingspolitiker både før og etter helsereformen, og jeg husker da ledelsene ved Radiumhospitalet og Rikshospitalet omtrent rullet pasientene inn da finanskomiteen behandlet salderingsbudsjetter før jul, og fikk helt andre rammebetingelser enn det fylkeskommunenes drift fikk på det tidspunktet, fordi de hadde mulighet til å gjøre det. Derfor håper jeg at vi sammen kan sørge for at den kulturen som nå er skapt i helseforetakene, blir værende der videre.

Mitt svar er: Vi behandler rammene for helseforetakene i budsjettbehandlingene. Det betyr at jeg ikke kommer til å forutsi at de skal få eller ikke skal få mer penger nå. Det er et spørsmål som dreier seg om ordinær budsjettbehandling. Inntil det må helseforetakene forholde seg til at dette er et ansvar de har plikt til å levere på.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [11:28:46]: I trontalen den 4. oktober uttala statsministeren følgende om luftambulansetjenesta:

«Det som bl.a. er viktig å si, sånn at vi ikke lager en opplevelse av frykt, er at det ikke har vært helsemessige konsekvenser for pasienter av de endringene som er gjort.»

I januar oppretta fylkeslegen i Troms og Finnmark fem tilsynssaker relaterte til luftambulansetjenesta. I eitt av tilfella som no vert gjennomgått, døydde pasienten. Statens helsetilsyn har oppretta systemtilsyn for luftambulansetjenesta for å få vita om befolkninga får forsvarlege helsetenester.

Korleis kunne statsministeren stå i Stortinget i haust og vita betre enn fylkeslegen og Statens helsetilsyn og forsikra om at det ikkje hadde vore helsemessige konsekvensar av beredskapskrisa? I respekt for alle dei som er råka: Vil statsministeren i dag seia at ho angrar på det ho sa i Stortinget i haust?

Statsminister Erna Solberg [11:29:48]: Det var basert på den informasjonen som kom fra akkurat de samme myndighetene om vurderingen av hva konsekvensene var på det tidspunktet. Den 4. oktober var vurderingen fra de ulike tilsynsmyndighetene at det

ikke hadde vært helsemessige konsekvenser knyttet til dette. Det var det jeg gjenga da jeg sto på Stortingets talerstol. Jeg sa også, som jeg også har nevnt tidligere, at det anbudet vi har, gjør at vi i utgangspunktet har en bedre tjeneste. Det kan være at det har skjedd noe etterpå, men det stemmer at dette var det helsetilsynsmyndighetene i Norge hadde gitt informasjon til oss om den 4. oktober.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er omme.

Sak nr. 2 [11:30:25]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Karin Andersen til utenriksministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Anette Trettebergstuen til kultur- og likestillingsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Hege Haukeland Liadal (A) [11:30:47]: Det er en sterk og god lovgivning for salg og omsetning av tobakk og snus fra fysiske utsalgssteder, men mitt spørsmål er som følger:

«Hva vil statsråden gjøre for at sanksjonsmulighetene for digitale utsalgssteder som omsetter tobakk/snus i det norske markedet, skal bli like strenge som de som allerede gjelder for fysiske utsalgssteder av de samme varene?»

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Bent Høie [11:31:18]: Jeg er klar over at det har vært en økning i nettsalg av tobakksvarer de siste årene, og at denne nye salgskanalen byr på nye utfordringer. Helsemyndighetene har hatt særskilt oppmerksomhet på nettbutikker i sitt tilsynsarbeid det siste året.

Helsemyndighetene kan i dag treffe vedtak om retting og tvangsmulkt overfor nettbutikker som bryter tobakksregelverket. Når det gjelder fysiske butikker, er det kommunene som har tilsynsmyndighet. De kan, i tillegg til vedtak om retting og tvangsmulkt, ilegge salgsforbud.

Når EUs tobakksdirektiv trer i kraft i Norge, innføres det en ny registreringsordning for nettsalg hos Helsedi-

rektoratet. Ved brudd på tobakksregelverket vil direktoratet da kunne trekke tilbake registreringen, noe som i praksis gir samme resultat som et salgsforbud. De nødvendige lovhjemler for dette er allerede vedtatt av Stortinget. Departementet forventer at tobakksdirektivet vil innlemmes i EØS-avtalen i løpet av våren, men det er fortsatt usikkert, da vi avventer EUs godkjenning.

Departementet har også startet arbeidet med en gjennomgang av tobakkskadelovens sanksjonsbestemmelser i forbindelse med gjennomføringen av EUs nye forordning om markedstilsyn, forordning 2019/1020, som ble vedtatt av EU i juni i fjor.

En rekke EU-land har innført forbud mot nettsalg av tobakksvarer. De begrunner dette med at det er langt vanskeligere å føre kontroll med at disse butikkene overholder tobakksregelverket, slik som aldersgrensen og reklameforbudet.

Jeg vil følge veldig nøye med på utviklingen og sikre at alt salg av tobakksvarer i Norge er underlagt streng regulering, uavhengig av hvilken salgskanal en benytter. Like konkurransevilkår for bransjen er selvfølgelig også viktig.

Dersom det viser seg at nettbutikkene overholder regelverket i mindre grad enn de fysiske butikkene, må vi være åpne for å se på ytterligere tiltak.

Hege Haukeland Liadal (A) [11:33:19]: Jeg takker for svaret. Jeg registrerer også at helseministeren i Dagens Medisin i slutten av januar tydelig uttalte at tobakksbransjen må forberede seg på å «skjelve i bukse» – og det er jeg glad for. Dette er kjent problematikk. Helsemyndighetenes tilsynsvirksomhet har over tid også bemerket det. Bransjeforeningen Virke Servicehandel har sendt henvendelser til departementet om problemstillingen opptil flere ganger. Man har også hatt en egen folkehelseminister i Solberg-regjeringen.

Jeg hører statsråden si at man venter på EU, men: Hva er det som gjør at man ikke er kommet lenger i å sørge for like sanksjoner for fysiske og digitale utsalgssteder? I dag er det sånn at man kanskje utsteder en mulkt på 1 000 kr – det er en rimelig husleie på Facebook for å annonsere for disse varene.

Statsråd Bent Høie [11:34:19]: Den enkle grunnen er rett og slett at vi er avhengige av å få iverksatt EUs tobakksdirektiv. Lovhjemmelen er allerede på plass, og det betyr at i løpet av våren er vår plan – og det vi håper på – at vi kan iverksette direktivet. Så vil denne lovhjemmelen tre i kraft, og da kan direktoratet trekke tilbake registreringslisensen og dermed også i realiteten innføre et salgsforbud, slik vi har mulighet for når vi har med de fysiske butikkene å gjøre. Jeg oppfatter at direktoratet følger nøye med på dette området. Det har nylige saker også vist at de gjør. Det var også tema i spontan-

spørretimen med statsministeren. Vi er fra regjeringens side veldig opptatt av å sikre at reklameforbudet mot salg av tobakksvarer opprettholdes på både nett og alle andre steder, og at det medfører sanksjoner når en bryter dette regelverket.

Hege Haukeland Liadal (A) [11:35:15]: Jeg takker for svaret, og jeg håper at dette blir fulgt tett opp. Jeg er nettopp blitt gjort kjent med at barn langt under aldersgrensen for snus og tobakk bestiller over nett. De unnviker regelverket ved å klikke av for senere betaling, altså ved leveranse på dør, noe som medfører at barn i Norge i dag, hvis man kaller 14-åringer barn, har tilgang til å kjøpe slike varer på nett. Hva tenker statsråden om at dette skjer i dag?

Statsråd Bent Høie [11:35:51]: Tobakksdirektivet krever elektronisk alderskontroll på kjøpstidspunktet. I Norge har vi faktisk i tillegg innført et krav om at det skal foretas alderskontroll også på utleveringstidspunktet. Dette er et tema som vi er blitt klagd inn til ESA for, med påstand om brudd på EØS-avtalen, men vi mener dette er innenfor EØS-avtalen, og kommer til å stå på et standpunkt om at vi også skal stille krav om alderskontroll på utleveringstidspunktet.

Spørsmål 2

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [11:36:29]: «Saken fra Sørlandet sykehus hvor en lege har skadet og lemlestet flere pasienter ved sykehuset i Flekkefjord, er svært alvorlig. Likevel fikk vedkommende fortsette å operere på sykehuset i Kristiansand når han var under gransking. Helseministeren peker på at helseforetakene er ansvarlige. Dette er tydeligvis ikke godt nok når dette kan skje. I politiet tas ansatte ut av tjeneste når de er under etterforskning av Spesialenheten.

Vil statsråden instruere helseforetakene om å ta helsepersonell som er under etterforskning for grov behandlingsfeil, straks ut av tjeneste, og om nødvendig endre lovverket?»

Statsråd Bent Høie [11:37:10]: Saken som er avdekket ved Sørlandet sykehus, er svært alvorlig. Helse Sør-Øst vil følge opp Sørlandet sykehus tett i tiden framover i denne saken.

Sykehuset kontakter nå pasienter som er blitt operert av den aktuelle legen. Pasienter og pårørende som er bekymret, kan også kontakte sykehuset direkte.

Konsernrevisjonen i Helse Sør-Øst gjennomfører nå en revisjon av saken. Saken er også til behandling i Helsetilsynet, og Sørlandet sykehus vil bidra til at Helsetilsynet får gjort sin gjennomgang på en god måte. Sykehuset

har forsikret om at den aktuelle legen ikke har pasientrettet tjeneste inntil Helsetilsynet er ferdig med sin gjennomgang.

Jeg har stor forståelse for at denne saken har engasjert og opprører befolkningen i området. Vi skal ha trygghet for at personellet som behandler pasienter på sykehus, har den nødvendige kompetansen. Sykehuset har nå en stor og viktig jobb å gjøre for å bygge opp igjen tilliten.

Gjeldende regelverk har flere bestemmelser som sikrer forsvarlige helsetjenester og gir muligheter for suspensjon av helsepersonell når det foreligger grunner til det. Helse- og omsorgsdepartementet har nylig satt i gang et arbeid hvor reguleringen av reaksjonssystemet mot helsepersonell og virksomheter ved bl.a. uønskede hendelser står helt sentralt. Det er for tidlig å si om dette vil innebære noen endringer på dette området. Men saken som nå er avdekket, viser viktigheten av å ha gode systemer og reguleringer som sikrer pasientsikkerhets-hensyn. Det betyr at i denne saken har helseforetaket alle myndigheter til å kunne foreta suspensjon av helsepersonellet hvis de mener at det er nødvendig. Internrevisjonen og Helsetilsynets kontroll vil gi oss svar på om det burde ha vært gjort på et tidligere tidspunkt enn det som er gjort i denne saken.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [11:39:04]: Jeg registrerer at helseministeren fortsatt peker på at dette er sykehusledelsens eget ansvar. Men la meg i hvert fall gå gjennom noen av de sakene som har pågått i årevis:

Finn Åge Olsen skulle operere et ankelbrudd og endte opp med å amputere et bein.

Margret Annie Gudbergsdottir hadde brukket håndledet i et fall og fikk satt inn to stålplater og tolv skruer i hånda, en feiloperasjon som førte til at hun ikke lenger kan bevege armen. Armen er stiv helt fra skulderen og ned. Hun har fått et liv i smerte og med funksjonshemming og kan ikke lenger jobbe.

Åse Løkken Vegge var frisk, men endte opp med hofteproteste og droppfot.

En kvinne i 60-årene ble lagt inn på Flekkefjord sykehus med alvorlig infeksjon, fikk ikke hjelp og døde.

En Kristiansand-kvinne skulle fjerne en liten utvekst, men endte opp med nærmere ti skruer i stortåa og en ødelagt fot.

Jeg trenger å få vite om helseministeren kan forstå at disse pasientene er rasende over at ledelsen ved sykehuset aldri tok grep, og lot denne legen fortsette å lemleste pasientene sine i årevis.

Statsråd Bent Høie [11:40:03]: Jeg forstår veldig godt disse pasientenes reaksjoner på dette, og jeg forstår også veldig godt at befolkningen på Sørlandet ge-

nerelt opplever at dette er et tillitsbrudd, som sykehuset må jobbe systematisk for å gjenopprette.

Representanten kom med en konklusjon, nemlig at sykehuset ikke har gjort det de skulle ha gjort i disse sakene som representanten viser til – noen av dem har, så vidt jeg vet, også vært tilsynssaker. Det er jo nettopp det vi får svar på gjennom både internrevisjonsarbeidet til Helse Sør-Øst og Helsetilsynets tilsynssak, så her kan vi ikke trekke noen forhåndskonklusjon knyttet til hvordan denne saken er håndtert, selv om jeg forstår veldig godt pasientenes reaksjon på dette. Men jeg tror det er lurt nå å avvente både tilsynets rapport og internrevisjonen før vi trekker noen konklusjoner om hva som er gjort galt og ikke i denne saken.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [11:41:08]: Helseministeren forstår at dette er et tillitsbrudd. I elleve år fikk en lege operere ved Flekkefjord sykehus uten å være ortoped. I den perioden har han lemlestet og skadet flere pasienter. Først da NRK Sørlandet skrev om de mange pasientene han har skadet i denne perioden, ble legen overført til Kristiansand sykehus, hvor han fikk fortsette å operere alene, og har også feiloperert pasienter der. Ledelsen visste at den omtalte legen manglet nødvendig spesialisering. Likevel fikk han fortsette å operere og skade pasienter. Legen er nå involvert i sju tilsynssaker, med konklusjon om at loven er brutt. I tre saker døde pasienten.

Sørlandet sykehus har riktignok i forrige uke etablert en bekymringstelefon for tidligere pasienter som kan ha vært operert av denne legen. Hittil har de fått 76 henvendelser, og det viser litt av omfanget og den bekymringen som nå er hos innbyggerne. Mitt spørsmål til helseministeren er om han har tillit til ledelsen ved Sørlandet sykehus, som har valgt å lukke øynene for den situasjonen som har pågått i elleve år.

Statsråd Bent Høie [11:42:10]: Jeg forstår, som jeg sa, veldig godt pasientenes reaksjoner på dette, men jeg håper at vi kan unngå en situasjon der vi forhåndskonkluderer i saker som er under tilsyn og også omfattes av internrevisjon. Håndteringen av denne saken fra sykehusets ledelse er jo nettopp tema der. Jeg tror at også representanten gjør klokt i å avvente det arbeidet som nå gjøres, før en trekker forhåndskonklusjoner om ledelsens håndtering av dette. Dette vil vi få svar på gjennom internrevisjonen og tilsynssaken.

Spørsmål 3

Fra representanten Karin Andersen til utenriksministeren:

«Norge har i flere år fått store summer fra EØS-bevilgningen til Hellas i retur. Dette skjer samtidig med at det er en humanitær asylkrise på de greske øyer og veldig store mangler i asylsaksbehandlingen i landet. Både flyktingene og lokalbefolkningen lider. Norge har nå inngått en ny avtale med Hellas om EØS-midlene.

Hvordan vil regjeringen sikre at EØS-midlene faktisk blir brukt til å bedre situasjonen, og vil regjeringen ta initiativ til at midler som eventuelt ikke blir brukt, avsettes til humanitær hjelp?»

Presidenten: Dette spørsmålet må utsettes til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmål 4

Tuva Moflag (A) [11:43:13]: Mitt spørsmål til arbeids- og sosialministeren er følgende: «Hvordan skal VTA-bedrifter nå målet om å ha flere deltagere utplassert på ordinære arbeidsplasser, når deltagerne ikke får de hjelpemidlene de trenger for å utføre arbeid på den aktuelle arbeidsplassen?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:43:37]: Varig tilrettelagt arbeid, VTA, er som kjent et tilbud om arbeid for personer som mottar uføretrygd og har behov for spesiell tilrettelegging og tett oppfølging. Regjeringen signaliserte i Granavolden-plattformen at vi ønsket å legge til rette for flere plasser i varig tilrettelagt arbeid, og det har vi også gjort, bl.a. gjennom en betydelig økning i antall plasser i 2019.

Varig tilrettelagt arbeid kan arrangeres både i skjermede og i ordinære virksomheter. Granavolden-plattformen ga også signaler om økt bruk av ordinære virksomheter i VTA. Departementet har fulgt opp overfor Nav gjennom beskjed om at VTA i ordinær virksomhet skal vektlegges ved etablering av nye plasser.

Representanten spør hvordan VTA-bedrifter skal nå målet om å ha flere deltakere utplassert hos ordinære arbeidsgivere, når deltakerne ikke får de hjelpemidlene de trenger for å utføre arbeid på den aktuelle arbeidsplassen. Bare et par setninger om bakgrunnen: Det er i dag hovedregelen at hjelpemidler til bruk i arbeidslivet til personer som mottar uføretrygd, ikke gis. Det kan likevel gis slike hjelpemidler dersom det er sannsynlig at hjelpemiddelet vil føre til at uføretrygden faller bort eller blir redusert.

Jeg må innrømme at jeg ikke er kjent med i hvor stor grad det er et problem i dag at VTA-deltakere ikke får utplassering hos ordinære arbeidsgivere fordi de ikke får de nødvendige hjelpemidlene til bruk på arbeidsplassen dekket av folketrygden – private hjelpemidler kommer selvfølgelig utenom dette. Derfor vil jeg be Arbeids-

og velferdsdirektoratet om å se nærmere på denne problemstillingen og så bruke informasjonen til å vurdere om det er behov for eventuelle endringer.

Tuva Moflag (A) [11:45:38]: Det var jo et oppløftende svar fra ministeren. Grunnen til at jeg tar opp dette spørsmålet i utgangspunktet, knytter seg til en konkret problemstilling fra Empo, som er en varig tilrettelagt arbeidsplass i min hjemkommune. I avtalen mellom Empo og Nav står det at de skal prøve å gi brukerne sine mulighet til å prøve seg i ordinært arbeidsliv, slik at de kan få mer utfordrende arbeidsoppgaver. Dette er særlig relevant for brukere med en funksjonshemning på en VTA-bedrift som først og fremst er tilrettelagt for mennesker med psykisk utviklingshemning. Denne aktuelle brukeren hos Empo har fått avslag på søknaden om synshjelpemidler. Det er fordi Nav ser det som lite trolig at hun vil få fast stilling. Hvordan kan Nav kreve at VTA-bedriftene skal prøve å gi brukerne sine praksisplasser, når de ikke vil bidra med de nødvendige hjelpemidlene?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:46:43]: La meg understreke at det Nav gjør i denne saken, nok er å forholde seg til regelverket. For som jeg sier, er det sånn at for å få hjelpemidler til bruk i arbeid samtidig som man er ufør, må det være en sannsynlighet for at hjelpemidlet vil føre til at uføretrygden faller bort eller blir redusert.

Jeg synes representantens spørsmål er veldig godt; det er en veldig god problemstilling. Som jeg sa i svaret mitt, kommer jeg derfor til å be Arbeids- og velferdsdirektoratet om å sammenstille informasjon og fakta: Hvor mange dreier det seg om? Er det en problemstilling man får tilbakemeldinger om? Er det slik at deres vurdering på faglig grunnlag også er at her er det – hva skal jeg si – to regelverk som skurrer litt? Så får vi bruke det som utgangspunkt for en vurdering av om vi skal endre regelverket. Det betyr med andre ord at jeg er åpen for at det kan skje, men jeg vil gjerne ha litt flere fakta på bordet først.

Tuva Moflag (A) [11:47:38]: I dette konkrete tilfellet kan man jo da nesten forstå det som at brukeren faktisk har vært litt heldig, sett opp mot regelverket, i og med at brukeren har synshjelpemidler på sin varig tilrettelagte arbeidsplass. Problemstillingen oppsto idet vedkommende skulle ut på en praksisplass i tillegg og faktisk trengte dobbelt sett for å kunne gjøre jobben sin, i og med at dette er hjelpemidler man ikke kan ta med seg fram og tilbake når man er kanskje én dag ute. Slik jeg ser det, er dette egentlig to problemstillinger:

1. Bør mennesker som er i varig tilrettelagt arbeid, også kunne få en rettighet til hjelpemidler?

2. Bør det da være anledning til å se på om man bør ha med seg disse også til en praksisplass?

Vil statsråden se på begge disse problemstillingene? Man må jo løse den første for at det skal hjelpe i det andre tilfellet.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:48:34]: Jeg vil se på begge problemstillingene. Så er det greit å bare legge til at det er en antakelse at det ligger i finansieringssystemet for en VTA-plass at man også skal kunne finansiere f.eks. hjelpemidler til bruk for dem som er der.

Som sagt synes jeg det er en god problemstilling. Den er mer enn verdt å se videre på, og det har jeg også tenkt å gjøre.

Spørsmål 5

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at dette spørsmålet vil bli tegnspråktolket.

Lise Christoffersen (A) [11:49:19]: Mitt spørsmål til statsråden er følgende: «Tolketjenesten er en forutsetning for at døve, døvblinde og hørselshemmede skal kunne delta i samfunnet på lik linje med andre. Gjentatte utredninger har blant annet påvist mangler ved organisering av tjenesten, som igjen går ut over kvaliteten i tilbudet som gis.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre brukerne tilgang til rett tolk til rett tid?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:49:52]: Takk for spørsmålet. Jeg er helt enig med representanten i at tolketjenesten i regi av arbeids- og velferdsetaten er en forutsetning for at døve, døvblinde og hørselshemmede skal kunne delta i samfunnet på lik linje med andre. Det er derfor viktig at tolketjenesten sikrer brukerne forutsigbare og gode tjenester.

Jeg er kjent med at det er utfordringer på området. Det gjelder bl.a. utfordringer med dekningsgrad og dekning av enkelte typer oppdrag, særlig på kveldstid, og at brukerne ikke alltid er fornøyd med kvaliteten på de tjenestene som blir gitt. Det er beklagelig.

Jeg er også kjent med at det pågår et systematisk og målrettet arbeid i arbeids- og velferdsetaten for å videreutvikle tolketjenesten med sikte på bedre tjenester og mer forutsigbarhet for brukerne. Det er videre igangsatt en rekke tiltak som er utarbeidet i dialog med brukerorganisasjonene og de ansatte. Det er satt i gang et arbeid med å vurdere ulike modeller for organiseringen av tolkeområdet og et fagprogram for å styrke kompetansen til tolkene. Videre arbeides det med å utnytte teknologiske muligheter knyttet til eksempelvis bruk av bilde- tolkning eller fjerntolkning, der det er et godt alternativ.

Jeg legger til grunn at dette arbeidet på sikt vil gi et bedre og mer forutsigbart tilbud til brukerne, og et tilbud av høyere kvalitet.

Departementet kommer til å følge det pågående arbeidet i etaten med å bedre tjenesten gjennom det vi kaller styringsdialogen med Nav, direktoratet, altså gjennom møter hvor vi løfter frem konkrete problemstillinger.

Lise Christoffersen (A) [11:51:49]: Takk for svaret.

Jeg har lyst til å vektlegge det statsråden var inne på, at en arbeidsgruppe i Nav nå har sett på ulike modeller for organisering av tjenesten. Det har vært utredet mange ganger før, og brukerorganisasjonene har et eget veikart for hvordan en ønsker at tjenesten skal organiseres i framtida. Tolkene er også enig med brukerne i at mange utfordringer kunne vært løst hvis tolkeområdet, som i dag ligger i Nav hjelpemidler og tilrettelegging, ble skilt ut i en egen linje, eventuelt med eget budsjett og tolkefaglig ledelse. Likevel går altså arbeidsgruppa i Nav ikke inn for den løsningen, men anbefaler å videreføre dagens organisering. Hvordan tenker statsråden seg at arbeidsgruppas forslag om å beholde dagens organisering faktisk vil gi økonomisk styring og bedre oversikt over tolkeområdet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:52:53]: For det første mener jeg det er en forutsetning for alle gode prosesser at man også har en god diskusjon, gode samtaler, og får alle innspill fra dem som bruker tjenestene. For tolketjenesten er det ekstra viktig fordi, som jeg sa innledningsvis, det å ha en god tolketjeneste er en forutsetning for at en rekke mennesker skal kunne delta fullverdig i samfunnet.

Vi kommer også fra departementets side til å følge prosessen, men jeg mener det er et veldig viktig prinsipp å ikke gå inn og detaljstyre underliggende etater. Det gjelder også Nav. Det vil si at vi vil ha noen overordnede forventninger og krav til f.eks. det å høre på brukerne. Men å gå inn og legge for detaljerte føringer er jeg nok skeptisk til.

Lise Christoffersen (A) [11:53:53]: Takk for svaret.

Jeg må innrømme at jeg er litt skuffet over at statsråden er så nølende til å gå inn i en diskusjon som har pågått helt siden 2008 uten å ha funnet sin løsning. Statsråden sa jo at det er viktig å sørge for brukermidvirkning, og brukerne selv etterlyser altså en egen enhet, en egen linje med egen selvstendig ledelse.

Da er mitt spørsmål, når statsråden ikke vil gå direkte inn i prosessen: Hvordan vil statsråden sørge for at brukerne av tjenesten blir tatt med på råd, når Nav tilsynelatende allerede har konkludert med det motsatte av

det brukerne ønsker, og hvordan vil statsråden følge opp det i den videre styringsdialogen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:54:53]: Også i den prosessen som har vært, har selvfølgelig brukerorganisasjonene, og for øvrig også ansatte, vært med. Så er det jo ingen garanti at man kommer til enighet. Det er det ene punktet.

Som jeg sa i mitt svarinnlegg, har vi noen forutsetninger som vi legger til grunn. Det vil si at det arbeidet som jeg redegjorde for – som er satt i gang med sikte på å bedre tolketjenesten og tilbudene, gjøre dette mer forutsigbart og ha høyere kvalitet – skal sørge for nettopp det. Det betyr at selv om jeg sier jeg er skeptisk til å gå inn med detaljstyring i underliggende etater, er det en klar forventning fra vår side, og fra min side som statsråd, om at dette arbeidet skal gi et bedre tilbud, som er mer forutsigbart og har høyere kvalitet for brukerne.

Spørsmål 6

Bjørnar Moxnes (R) [11:56:07]: «AAP-aksjonen viser i en ny undersøkelse at mange mennesker har fått avslag på sin søknad om AAP eller uføretrygd som følge av overprøving av brukernes lege og spesialistklæring-er uten innhenting av tilleggsopplysninger fra behandlende lege. Aksjonsgruppen viser til at Trygderetten har stadfestet at det å ikke innhente slike opplysninger er en saksbehandlingsfeil som medfører at vedtaket er ugyldig.

Hva er statsrådets vurdering av Navs utbredte praksis med å tilsidesette søkerens legeerklæringer når de avslår søknader?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:56:42]: Jeg har lyst til å gi et litt lengre svar enn bare å svare helt konkret på akkurat det, selv om jeg skal gjøre det til slutt.

Arbeids- og velferdsetaten, altså Nav, samarbeider med helsevesenet og etterspør oppdaterte medisinske opplysninger. Etaten trenger oppdatert medisinsk dokumentasjon som gir informasjon om diagnose, funksjonsevne og mulighet for å være i inntektsgivende arbeid. Videre skal lege eller spesialist si noe om pasientens helsemessige begrensninger og muligheter i sitt eget arbeid, eventuelt også med tanke på alternativt arbeid eller ikke.

Det er veldig viktig å understreke at det er helsevesenet som har ansvar for å vurdere om en person er syk eller skadet, mens arbeids- og velferdsetaten vurderer hvordan sykdommen påvirker mulighetene i arbeidslivet, og om vilkårene som vi folkevalgte har satt for arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd, er oppfylt. Helsevesenet skal derfor avklare det medisinske, mens

etaten skal bruke de medisinske opplysningene for å vurdere videre oppfølging og retten til ytelse. Det betyr at saksbehandlerne i Nav ikke overprøver den medisinske dokumentasjonen, men bruker denne til å gjøre sine vurderinger etter de reglene i folketrygdloven som de er satt til å forvalte og praktisere.

At en person har dokumenterte helseplager, betyr ikke nødvendigvis at vilkårene for arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd er oppfylt. Det er hvordan sykdommen påvirker personens muligheter på arbeidsmarkedet, som er avgjørende. Arbeids- og velferdsetaten skal i sin vurdering også legge vekt på andre faktorer enn sykdom, f.eks. evner, kompetanse og yrkeserfaring.

Arbeids- og velferdsetaten skal alltid sørge for at saken er tilstrekkelig opplyst før vedtaket fattes. I de tilfeller der det ikke foreligger tilstrekkelige medisinske opplysninger, skal etaten be om utfyllende opplysninger. Saksbehandlere i etaten har også mulighet til bistand fra egne rådgivende leger for å få en medisinsk vurdering av saken, inkludert om saken er tilstrekkelig opplyst for å vurdere retten til ytelse. Arbeids- og velferdsetaten skal videre alltid begrunne sine vedtak slik at søker forstår hvordan de ulike opplysningene i saken er vurdert, inkludert de medisinske.

AAP-aksjonen, som er en egen gruppe for mottakere av arbeidsavklaringspenger, bidrar til å synliggjøre ulike synspunkter på regelverket for ordningen og arbeids- og velferdsetatens praksis, og det er nyttig for departementet å få innsikt i. Samtidig er det klare rådet til enkeltpersoner som mener at de ikke er behandlet i tråd med regelverket, å bruke lovens klageadgang.

Bjørnar Moxnes (R) [11:59:28]: Nå har ikke Røe Isaksen bare arvet Nav-skandalen fra sin forgjenger, men han har også ansvaret for krisen som nå rammer tusenvis av syke mennesker som i økende grad får avslag fra Nav og blir stående uten noen form for inntektssikring. Navs rådgivende leger overprøver i mange tilfeller anbefalingene fra søkerens fastlege, men disse rådgivende legene hos Nav møter ikke personen som skal vurderes, og har heller ikke nødvendigvis ekspertise på området. I én sak skal en gynekolog ha blitt satt til å vurdere en sak som handlet om en kompleks lunge sykdom hos vedkommende. Dette omtales av en advokat jeg har vært i kontakt med, som et kronisk og omfattende rettssikkerhetsproblem.

Hva er statsrådets vurdering av at disse rådgivende legene veldig ofte ikke engang møter pasientene, men kan tilsidesette fastlegenes vurderinger? Og er et Nav-vedtak lovlig fattet hvis utredningsplikten ikke er oppfylt gjennom at man har hentet relevante opplysninger fra søkerens lege?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:00:30]: Arbeids- og velferdsetaten benytter seg av to grupper leger i saksbehandlingen. Det er rådgivende overleger, og så er det spesialister. De gjør en veldig viktig og helt nødvendig jobb for å sikre at arbeids- og velferdsetaten legger til grunn korrekte medisinske vurderinger i sin saksbehandling.

De i overkant av 100 rådgivende legene er ansatt i etaten, slik at saksbehandlerne ved Nav-kontor, forvaltningssenheter og spesialenheter kan få råd i spørsmål om trygdemedisin. De rådgivende legene har som oppgave å vurdere om en sak er tilstrekkelig medisinsk belyst. La meg understreke igjen: De er ikke saksbehandlere. De skal ikke avgjøre saken. De gir uttalelse på bakgrunn av sin medisinske kompetanse, altså at de er legetutdannet. De kan f.eks. vurdere de medisinske opplysningene som foreligger i en sak, og gi medisinske råd til veileder og saksbehandler etter forespørsel. Hver sak behandles selvfølgelig individuelt.

Bjørnar Moxnes (R) [12:01:32]: Spørsmålet gjaldt statsrådets vurdering av at disse rådgivende legene, som naturligvis er helt avgjørende for utfallet av saken, ikke engang har møtt pasienten eller brukeren.

Statsråd Isaksen har tidligere uttalt at trygdeeksplosjonen er en udetonert bombe under velferdssamfunnet. Det føyer seg inn i et større bilde der høyresiden prøver å mistenkeliggjøre mennesker som helt rettmessig trenger hjelp fra fellesskapet. Samtidig har regjeringen kuttet i Navs budsjetter over flere år, og det har ført til mindre tid hos saksbehandlerne for å følge opp dem som trenger Navs ytelse. Det kom en rapport fra SINTEF i 2016 som viste at Navs saksbehandlere i mange tilfeller fatter vedtak om avslag for å få fortgang i sakene, ifølge SINTEF.

Tar statsråden disse bekymringene på alvor? Ser han behovet for en kraftig opprustning av hele Nav-apparatet etter flere år med budsjettkutt? Vil han sørge for å gi lokale Nav-ansatte, som faktisk kjenner personene det gjelder, større adgang og mulighet til å fatte vedtak?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:02:36]: Det er ingen grunn til å mistenkeliggjøre mennesker som er for syke til å jobbe. Det er en av de aller viktigste ordningene i velferdssamfunnet vårt, at vi har en garantiinntekt, helsebaserte ytelse, for å sikre at hvis man av en eller annen grunn ikke kan stå i fullt arbeid, så skal man allikevel ha en inntekt å leve av. Men det er ikke dermed noen grunn til at man ikke skal ha gode, klare og også strenge kriterier for å kunne få disse ytelsene, og det handler ikke minst om legitimiteten og oppslutningen til hele velferdssystemet vårt.

Til slutt vil jeg si at det å påpeke at Norge i internasjonal sammenheng har veldig mange mennesker som står utenfor arbeidslivet, er en politisk debatt som enhver ansvarlig politiker må ta. For øvrig ser jeg frem til å bli enda bedre kjent også med de ansatte i Nav og hører gjerne på deres innspill.

Spørsmål 7

Jorodd Asphjell (A) [12:03:56]: Først vil jeg gratulere Asheim med ny statsrådspost og nye ansvarsområder.

Regjeringen har nå endelig flyttet ansvaret for høyere yrkesfaglig utdanning, altså fagskoleutdanningen, fra statsråden med ansvar for barnehage, grunnskole og videregående utdanning til statsråden med ansvar for forskning og høyere utdanning. Dette er i tråd med hva Arbeiderpartiet har understreket flere ganger og foreslått, ikke minst sist i forbindelse med behandlingen av ny lov om høyere yrkesfaglig utdanning, altså i forbindelse med Meld. St. 9 for 2016–2017. Regjeringen har i sine budsjetter ikke foreslått noen nevneverdig satsing på dette området. Arbeiderpartiet har etterlyst en tydeligere markedsføring av og satsing på yrkesfaglig utdanning i tråd med hva LO og NHO har etterlyst flere ganger. Arbeidstakere med fagskoleutdanning er sterkt etterspurt, og vi trenger ikke vente på å få vite om Norge trenger denne kompetansen for å styrke konkurransekraften i norsk næringsliv. Så mitt spørsmål er:

«Når vil statsråden legge fram en opptrappingsplan for å imøtekomme det store behovet næringslivet har for fagarbeidere med høyere yrkesfaglig utdanning?»

Presidenten: Presidenten gjør for ordens skyld oppmerksom på at representanten kun skal lese spørsmålet som er innmeldt, og anmoder om at han retter seg etter det heretter.

Statsråd Henrik Asheim [12:05:16]: Takk for hyggelig hilsen fra representanten. Jeg kan også si på det personlige nivå at jeg er veldig fornøyd med å få ansvaret for fagskolene, og det handler ikke om meg som menneske, men om nettopp den anerkjennelsen som ligger i at de ligger under høyere utdanning og forskning.

Så vil jeg takke representanten Asphjell for å gi meg anledning til å snakke om fagskoleutdanningene, eller det vi kan kalle høyere yrkesfaglig utdanning. Men la meg først gjøre det klart at regjeringen ikke har besluttet at det skal legges frem en opptrappingsplan for studieplasser for høyere yrkesfaglig utdanning. Grunnen til det er at vi ikke har god nok oversikt over det fullstendige søkertallet og behovet for studieplasser på nasjonalt nivå. Derfor mener jeg det ville være uklokt å vedta en

opptrappingsplan uten å ha det tallgrunnlaget vi trenger for at den skal være treffsikker nok.

Kunnskapsdepartementet har i første omgang gitt Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning, Diku, i oppdrag å utrede hvordan vi kan få et bedre system for fordeling av studieplasser på fagskolene. Målet er at fagskolene skal imøtekomme behovet næringslivet har for fagarbeidere med høyere yrkesfaglig utdanning. Dette vil jeg få anbefaling om i løpet av denne våren.

Samtidig vil jeg understreke at fagskolesektoren har fått et etterlengtet løft med denne regjeringen. Med fagskolemeldingen har fagskolene, for å nevne noe:

- blitt løftet opp til høyere yrkesfaglig utdanning
- fått studiepoeng
- rett til å være en del av studentsamskipnadene
- ny kvalitetspris
- bedre overgang til universitets- og høyskoleutdanning

Vi har også økt antallet studieplasser med til sammen 738 plasser siden 2018. Sist med 2020-budsjettet ble det bevilget midler til 100 nye studieplasser til fagskolene.

Antallet søkere til de fylkeskommunale fagskolene har økt med rundt 500 årlig de siste årene, og til høstopptaket 2019 var det 7 369 søkere. Nå i april gjennomføres det første samordnede fagskoleopptaket. Det blir en stor milepæl for å synliggjøre fagskoleutdanningen side om side med universitets- og høyskoleutdanningene. Jeg forventer at søkingen til fagskolene vil øke ytterligere når utdanningene kommer inn i Samordna opptak.

I 2020 skal det for fjerde gang utlyses utviklingsmidler for fagskolene. Målet med midlene er økt kvalitet i utdanningene og godt samsvar mellom utdanningstilbudene og den kompetansen arbeidslivet etterspør. For 2020 har Stortinget bevilget 43,2 mill. kr til dette formålet.

Diku har også fått bevilget 7,5 mill. kr for å lyse ut midler til fagskoler, universiteter og høyskoler som ønsker å finne gode overgangsordninger mellom utdanningene sine.

Disse utvalgte satsingene i fagskolesektoren mener jeg viser at vi er godt i gang med et etterlengtet løft for høyere yrkesfaglig utdanning.

Jorodd Asphjell (A) [12:08:13]: Industrien, teknologiyrkene og helsesektoren er blant dem som trenger flere fagarbeidere med denne kompetansen. Det er etterspurt gjennom flere rapporter og prosjekter. NHOs kompetansebarometer viser klart hva næringslivet etterspør knyttet til det med høyere yrkesfaglig utdanning. Det er derfor viktig med en kraftig opptrapping av

fagskoletilbudet, sånn at framtidens arbeidsliv får dekket behovet for den kompetansen de trenger for å være konkurransedyktige.

Jeg var saksordfører for behandlingen av denne stortingsmeldingen, og alle disse tiltakene ble da foreslått, bl.a. fra Arbeiderpartiets side, så det er veldig godt at statsråden har merket seg alle disse gode tingene. Men det er ingen tvil om at de 100 plassene som regjeringen har lagt inn for 2020, ikke på langt nær vil være godt nok med tanke på det næringslivet etterspør. Så jeg vil på nytt spørre: Betyr det virkelig at regjeringen og statsråden ikke vil love flere fagskoleplasser?

Statsråd Henrik Asheim [12:09:13]: Jeg er glad for at også Arbeiderpartiet har et engasjement for fagskolene, men de måtte altså havne i opposisjon for å få det. Det var da vi overtok regjeringmakten, at dette ble løftet på alle de punktene jeg har nevnt, også det at de nå får studiepoeng og er en del av samskipnadene, som er en viktig anerkjennelse.

Så er det helt riktig, som representanten Asphjell sier, at det er 100 plasser i 2020-budsjettet. Men det kommer jo oppå, slik at det til sammen er 738 nye plasser siden 2018.

Så er det altså slik – og det mener jeg er en viktig milepæl som jeg vet at fagskolene også er glad for – at nå gjennomføres det første samordnede fagskoleopptaket. Jeg tror det ville være dumt nå bare å sette i gang en opptrappingsplan før man f.eks. ser søkertallene, ser hvor behovene er, og det er noe man også må ha tett dialog med næringslivet og ikke minst med fagbevegelsen om: hvor behovene er.

Jorodd Asphjell (A) [12:10:03]: Arbeiderpartiet har bl.a. foreslått å bruke 20 mill. kr på å styrke tilpasset etter- og videreutdanning for fagskolelærere. Fagskolelærerne må i likhet med andre lærere utvikle sin kompetanse, slik at undervisningen blir faglig og pedagogisk utviklet til beste for lærere, studenter og ikke minst næringslivet. Har regjeringen fått et nytt syn på de behovene fagskolelærerne har, og hva fagskolene betyr i samfunnet, eller har den fortsatt lave ambisjoner på fagskolenes vegne også på det punktet?

Statsråd Henrik Asheim [12:10:38]: Selv om representanten gjentar at denne regjeringen ikke har noen ambisjoner for fagskolene, mener jeg jo at historikken har vist at det ikke stemmer. Alt det vi har gjort, ikke bare når det gjelder penger – for det har gått mye penger også, flere studieplasser, opprusting av tilbudet – men også den viktige anerkjennelsen av dette som en del av norsk høyere utdanning, er noe jeg er veldig stolt av, og som jeg er glad for at Arbeiderpartiet for så vidt har vært enig i.

Så forstår jeg nå at Arbeiderpartiet ønsker 20 mill. kr til oppå alle de satsingene, til etter- og videreutdanning for lærere innenfor fagskolene. Det er et interessant forslag. Det er et typisk budsjettspørsmål som vi må diskutere også hos oss, og jeg, som statsråden som har ansvaret for fagskolene, kommer til å jobbe tett også med dem om hvilke behov de har fremover.

Faktum er at dette nå er en del av utdanningssystemet vårt som kommer til å vokse og bli mer relevant. Det er jeg glad for, men vi må også se det i sammenheng med de søkertallene vi får gjennom Samordna opptak.

Spørsmål 8

Fra representanten Anette Trettebergstuen til kultur- og likestillingsministeren:

«Vil regjeringen revurdere millionstøtten til Human Rights Service?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake. Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:11:37]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.11.

